

**WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY
ŚRODOWISKA W RZESZOWIE
DELEGATURA W JAŚLE**

STAN ŚRODOWISKA W POWIECIE JASIELSKIM

Jasło 2003 rok

SPIS TREŚCI

	<i>strona</i>
I. Dane ogólne	3
II. Stan środowiska w powiecie jasielskim na podstawie badań WIOŚ Rzeszów Delegatury w Jaśle i innych jednostek	4
1. Gospodarka wodno-ściekowa	5
2. Jakość wód powierzchniowych płynących	6
3. Jakość wód podziemnych	11
4. Emisja zanieczyszczeń powietrza	13
5. Poziom zanieczyszczenia powietrza	16
5.1. Jakość powietrza w Jaśle	19
5.2. Jakość powietrza w miejscowości Grab	21
6. Jakość gleb	22
7. Gospodarka odpadami	24
7.1. Odpady komunalne	27
7.2. Odpady przemysłowe	29
III. Działalność inspekcyjna na terenie powiatu jasielskiego	32

I. DANE OGÓLNE

Powiat jasielski położony jest w południowo-zachodniej części województwa podkarpackiego. Od zachodu graniczy z województwem małopolskim, od północy z powiatami: dębickim i strzyżowskim, natomiast od wschodu z powiatem krośnieńskim. Południową granicę stanowi granica państwowa ze Słowacją. Powierzchnia powiatu wynosi 821 km², co stanowi 4,6% powierzchni województwa podkarpackiego. Jest ósmym co do wielkości powiatem województwa podkarpackiego. Z dniem 1 stycznia 2003 roku, na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002r. w sprawie zmiany granic województwa podkarpackiego i małopolskiego (Dz. U. Nr 93, poz.823), wyłączona została z powiatu jasielskiego gmina Szerzyny i włączona do powiatu tarnowskiego

Pod względem administracyjnym powiat dzieli się na 10 gmin, w tym 1 gminę miejską – Jasło oraz 9 gmin wiejskich: Brzyska, Dębowiec, Jasło, Kołaczyce, Krempana, Nowy Żmigród, Osiek Jasielski, Skołyszyn i Tarnowiec. Największą pod względem obszaru gminą powiatu jest gmina Krempana (203,6 km²), najmniejszą zaś gmina Brzyska (45,1 km²).

W powiecie zamieszkuje ponad 116 tysięcy osób, przy czym prawie 33% ogółu stanowią mieszkańcy Jasła. Wskaźnik gęstości zaludnienia jest wysoki i wynosi 136 osób na km² (6 miejsce w województwie). Najludniejsze spośród gmin wiejskich to gminy: Jasło (173 osoby na km²) oraz Skołyszyn (159 osób na km²), natomiast najmniejszy wskaźnik zaludnienia posiada gmina Krempana (10 osób na km²).

Powiat posiada wysoki wskaźnik lesistości, na poziomie 34,5%. Do gmin o największym zalesieniu należy gmina Krempana (72,3%) oraz gminy: Dębowiec (32,4%) i Kołaczyce (31,9%). Znaczna część obszaru w południowej i północno-zachodniej części powiatu to obszary chronione, objęte różnymi formami ochrony prawnej z uwagi na duże wartości przyrodnicze i krajobrazowe. W granicach administracyjnych powiatu jasielskiego znajdują się:

- Magurski Park Narodowy,
- fragmenty 2 parków krajobrazowych: Jaśliskiego Parku Krajobrazowego i Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki,
- rezerwat przyrody „Golesz”,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego.

Strukturę gospodarczą powiatu określa się jako rolniczo-przemysłową. Użytki rolne zajmują ponad 55% obszaru, wśród których największy udział mają grunty orne i użytki zielone. Około 85% powierzchni użytków rolnych użytkowane jest przez gospodarstwa indywidualne.

W przemyśle dominują branże: chemiczna (wytwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej, produkcja tworzyw sztucznych, szkła i wyrobów ze szkła), spożywcza (przetwórstwo owoców i warzyw, przetwórstwo mięsa), wydobywcza (wydobycie ropy naftowej), metalowa.

Stan środowiska powiatu oraz skala i charakter problemów ekologicznych wykazują znaczne zróżnicowanie przestrzenne. Obszarami o znacznym stopniu przekształcenia środowiska naturalnego są tereny gmin położonych w pobliżu Jasła oraz miasto Jasło. Najkorzystniejsze warunki ekologiczne występują w południowej części powiatu.

II. STAN ŚRODOWISKA W POWIECIE JASIELSKIM NA PODSTAWIE BADAŃ WIOŚ RZESZÓW DELEGATURY W JAŚLE I INNYCH JEDNOSTEK

Podstawową metodą badań środowiska, gwarantującą uzyskanie niezbędnych danych o zagrożeniach i kondycji środowiska jest system monitoringu. W Polsce rolę tę spełnia system Państwowego Monitoringu Środowiska..

Przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska określają szczegółowo, jakich elementów środowiska i rodzajów oddziaływań na nie oraz jakich działań mają dotyczyć informacje gromadzone w ramach państwowego monitoringu środowiska. Znaczna część informacji uzyskiwana jest na podstawie pomiarów monitoringowych. Badania jakości środowiska realizowane są zgodnie ze szczegółowym programem ustalonym przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, który z mocy ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska jest koordynatorem systemu w Polsce. Dane o stanie środowiska pozyskiwane są na trzech poziomach, w ramach: sieci krajowej, sieciach regionalnych tworzonych w celu realizacji zadań o znaczeniu regionalnym oraz sieci lokalnych tworzonych przez podmioty gospodarcze lub przez gminy.

Dane emisyjne zbierane są z innych źródeł, takich jak:

- ◆ dane statystyczne,
- ◆ informacje udostępniane przez inne organy administracji,
- ◆ pomiary wielkości i rodzajów emisji, a także ewidencje, do których prowadzenia obowiązane są podmioty z mocy prawa albo na mocy decyzji,
- ◆ inne informacje uzyskane odpłatnie lub nieodpłatnie od podmiotów nie będących organami administracji.

Obowiązek gromadzenia informacji o środowisku z terenu województwa spoczywa na wojewódzkim inspektorze ochrony środowiska.

W 2002 roku na obszarze powiatu jasielskiego wykonano w ramach monitoringu środowiska następujące pomiary i badania:

- ▷ badania jakości wód w rzekach,
- ▷ badania wód podziemnych,
- ▷ badania poziomu zanieczyszczenia powietrza.

W opracowaniu zaprezentowano wyniki tych badań i pomiarów monitoringowych oraz przedstawiono informację o jakości gleb, gospodarce wodno-ściekowej, emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz o gospodarce odpadami w powiecie jasielskim.

1. Gospodarka wodno-ściekowa

Podstawowe znaczenie w zaopatrzeniu w wodę miejscowości na terenie powiatu jasielskiego mają zasoby wód powierzchniowych. Źródłem zaopatrzenia w wodę mieszkańców i zakładów przemysłowych w Jasle jest rzeka Wisłoka. Z zasobów wód powierzchniowych zasilane są również wodociągi wiejskie w gminach: Dębowiec, Krempna i Nowy Żmigród.

Wody podziemne ujęte do eksploatacji w wodociągach wiejskich pochodzą głównie z utworów trzeciorzędowych, rzadziej z utworów czwartorzędowych. Ujęcia wód podziemnych znajdują się m.in. w gminach: Dębowiec, Jasło, Kołaczyce, Skołyszyn, Tarnowiec. Znaczącym źródłem zaopatrzenia w wodę gospodarstw domowych są również indywidualne, przydomowe studnie.

Według danych uzyskanych z ankiet sporządzonych przez zakłady korzystające ze środowiska w 2002 roku łączny pobór wody w powiecie jasielskim wynosił 4,6 mln m³, w tym:

- woda powierzchniowa stanowiła 93,5%,
- woda podziemna stanowiła 6,5% ogólnej ilości.

Największym użytkownikiem wody w powiecie jest gospodarka komunalna. W 2002 roku na potrzeby wodociągów komunalnych pobrano 69% łącznej ilości, natomiast na potrzeby przemysłu – 31%. Pobór wody z ujęcia komunalnego w Jasle wynosił 2912,8 tys.m³.

Woda przeznaczona do celów produkcyjnych w powiecie pochodzi głównie z zakładowych ujęć powierzchniowych, w mniejszym stopniu z ujęć wód podziemnych. W 2002 roku pobór wody na cele przemysłowe z zakładowych ujęć wód powierzchniowych trzech dużych zakładów jasielskich, tj. Rafinerii „Jasło” S.A., Zakładów Tworzyw Sztucznych „Gamrat” S.A. oraz Zakładów Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego „Pektowin” Sp. z o.o. kształtował się na poziomie 1379,2 tys.m³ i był niższy o 11% niż w roku poprzednim.

W powiecie jasielskim funkcjonuje pięć komunalnych mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków, w tym jedna oczyszczalnia w mieście (Jasło) i cztery na obszarach wiejskich (Krempna, Skołyszyn, Kołaczyce, Warzyce). Łączna przepustowość oczyszczalni wynosi 20721 m³/dobę (oczyszczalnia w Jasle - 20000 m³/dobę i oczyszczalnie wiejskie łącznie - 721 m³/dobę). Wszystkie obiekty powstały w latach 90-tych.

Ścieki komunalne z obszaru Jasła oczyszczane są na mechaniczno-biologicznej oczyszczalni o podwyższonym stopniu usuwania związków biogenych. Według danych uzyskanych z Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Jasle w 2002 roku procesom oczyszczania poddano 5213,9 tys. m³ ścieków.

Z terenów wiejskich do wód powierzchniowych siecią kanalizacji wiejskiej wprowadzono 184,4 tys.m³ ścieków oczyszczonych biologicznie, czyli o 4% więcej niż w roku poprzednim. Odbiornikami ścieków komunalnych w powiecie jasielskim jest rzeka Wisłoka oraz jej dopływy.

Według danych WIOŚ szacuje się, że z terenu powiatu jasielskiego w 2002 roku odprowadzono do wód powierzchniowych 2198,1 tys.m³ ścieków przemysłowych,

w tym 597,5 tys.m³ wód pochłoniczych. Emisja ścieków przemysłowych w stosunku z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 8,8%.

W bilansie ścieków przemysłowych dominują ścieki z zakładów położonych w Jaśle, a w szczególności z Rafinerii „Jasło” S.A. i Zakładów Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego „Pektowin” Spółka z o.o w Jaśle. Pozostałymi źródłami powstawania ścieków przemysłowych w powiecie są m.in.: procesy galwaniczne, produkcja artykułów mięsnych, wydobywanie ropy naftowej.

W powiecie jasielskim znajduje się 14 zakładowych oczyszczalni ścieków, w tym 11 oczyszczalni mechaniczno-biologicznych o przepustowościach od kilku do 100 m³/dobę, 2 oczyszczalnie chemiczne i 1 oczyszczalnia mechaniczna.

2. Jakość wód powierzchniowych płynących

Głównym celem badań monitoringowych śródlądowych wód powierzchniowych jest identyfikacja ich jakości. W związku z koniecznością dostosowania polskich przepisów prawa ochrony środowiska do wymagań unijnych sukcesywnie wprowadzane są zmiany w organizacji monitoringu wód w Polsce. Pod koniec roku 2002 zaczęły obowiązywać, wynikające z przepisów ustawy Prawo wodne, nowe standardy jakości wód w zależności od aktualnego lub planowanego przeznaczenia wód.

Aktualnie brak jest przepisów wykonawczych pozwalających na wdrożenie postanowień ustawy Prawo wodne dotyczących sposobu prowadzenia monitoringu, sposobu oceny uzyskanych wyników, klasyfikacji dla prezentowania stanu wód, jak i sposobu prezentacji stanu wód. W związku z tym klasyfikację jakości wód w rzekach powiatu jasielskiego badanych w 2002 roku przeprowadzono dotychczasową metodą stężeń charakterystycznych, a uzyskane wyniki odniesiono do wartości dopuszczalnych ustalonych dla klas czystości w rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991r. w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi (Dz. U. Nr 116, poz. 503). Klasyfikacja jakości śródlądowych wód powierzchniowych jest trzystopniowa :

- √ **klasa I** obejmuje wody przydatne do zaopatrzenia ludności w wodę do picia, zaopatrzenia zakładów wymagających wody o jakości wody do picia, bytowania w warunkach naturalnych ryb łososiowatych;
- √ **klasa II** obejmuje wody nadające się do bytowania w warunkach naturalnych innych ryb niż łososiowate, chowu i hodowli zwierząt gospodarskich, celów rekreacyjnych, uprawiania sportów wodnych oraz do urządzania zorganizowanych kąpielisk;
- √ **klasa III** obejmuje wody nadające się do zaopatrzenia zakładów innych niż zakłady wymagające wody do picia, nawadniania terenów rolniczych.

Wody, których parametry są wyższe od dopuszczalnych dla III klasy czystości określa się jako pozaklasowe i oznacza „non”. Wynikiem końcowym jest ogólna ocena

stanu zanieczyszczenia rzek, obejmująca fizykochemiczne i biologiczne wskaźniki jakości wody.

W powiecie jasielskim w 2002 roku Delegatura w Jaśle kontrolowała jakość wód rzeki Wisłoki oraz dwóch jej dopływów: Ropy i Jasiołki ogółem w 6 przekrojach kontrolnych, z czego 4 przekroje należą do sieci krajowej, a dwa przekroje do sieci regionalnej. Dodatkowo, dla określenia jakości wód Ropy wpływających na teren województwa podkarpackiego, kontynuowano badania wód tej rzeki w przekroju położonym w rejonie miejscowości Grudna Kępska (województwo małopolskie), w pobliżu granicy administracyjnej między tymi województwami.

Lokalizację przekrojów kontrolnych monitoringu rzek w powiecie jasielskim przedstawiono na rysunku 1.

Próby do badań pobierane są raz w miesiącu. Zakres analityczny badań wód rzecznych obejmował wskaźniki fizykochemiczne, hydrobiologiczne i bakteriologiczne, przy czym ustalony był odrębnie dla każdej rzeki. Uwzględnia on charakter zlewni oraz specyfikę źródeł zanieczyszczeń zlokalizowanych na obszarze powiatu jasielskiego.

Wyniki ocen jakości wód w poszczególnych przekrojach kontrolnych w latach 2000-2002 przedstawiono w tabeli oraz na rysunku 1.

Rzeka Wisłoka

Wisłoka jest prawobrzeżnym dopływem Wisły. Wypływa w Beskidzie Niskim, na wysokości ok. 600 m npm. Całkowita długość rzeki wynosi 163,6 km. Górny i część środkowego biegu, o długości 73,8 km, leży w granicach administracyjnych powiatu jasielskiego.

Górny odcinek Wisłoki ma charakter górski, wyróżnia się w obszarze górnej Wisły największą zmiennością przepływów. Intensywne opady deszczu, przy znacznym spadku rzeki stwarzają dobre warunki szybkiego i znacznego odpływu.

Spływ w znacznym stopniu odbywa się powierzchniowo, wskutek czego w okresie posuchy występują bardzo małe przepływy, a w okresach deszczowych gwałtowne wezbrania.

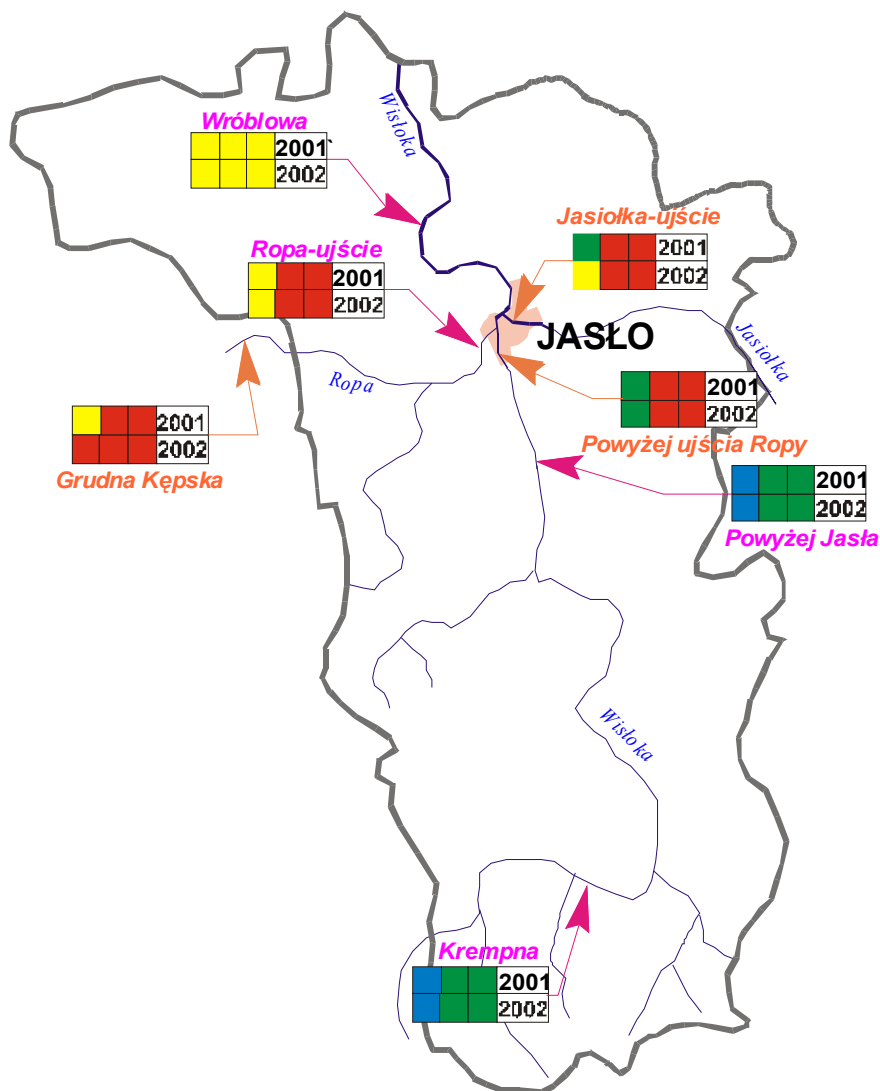
Zlewnia Wisłoki dzieli się na szereg zlewni trzeciego i wyższych rzędów, przy czym spośród dopływów w powiecie jasielskim największe powierzchnie mają zlewnie lewobrzeżnej Ropy i prawobrzeżnej Jasiołki.

Obszar źródłkowy Wisłoki położony jest w granicach Magurskiego Parku Narodowego. Znaczną powierzchnię zlewni w powiecie, głównie w części południowej, zajmują tereny leśne. W środkowej i północnej części przeważają tereny użytkowane rolniczo oraz tereny zabudowane.

Jakości wód badanych rzek w powiecie jasielskim w latach 2000-2002

Nazwa przekroju kontrolnego	Km rzeki	Gmina	Rok badań	Ocena ogólna		Ocena wg wskaźn. fizykochemicznych		Ocena bakteriologiczna	Ocena hydrobiologiczna
				klasa	grupa wskaźników decydująca o klasie	klasa	wskaźnik decydujący o klasie		
WISŁOKA (rzeka II rzędu, dorzecze Wisły)									
Krempna-Kotań	145,0	Krempna	2000	II	stan sanitarny hydrobiologia	I	zachowana	II	II
			2001	II	stan sanitarny hydrobiologia	I	zachowana	II	II
			2002	II	stan sanitarny hydrobiologia	I	zachowana	II	II
Powyżej Jasła	108,9	Jasło	2000	II	stan sanitarny hydrobiologia	I	zachowana	II	II
			2001	II	stan sanitarny hydrobiologia	I	zachowana	II	II
			2002	II	stan sanitarny hydrobiologia	I	zachowana	II	II
Powyżej ujścia Ropy	105,5	m. Jasło	2000	non	stan sanitarny	II	azot azotynowy fosfor ogólny, fosforany, fenole	non	II
			2001	non	stan sanitarny	II	azot azotynowy	non	II
			2002	non	stan sanitarny	II	azot azotynowy	non	II
Wróblowa	96,2	Brzyska	2000	III	fizykochemia stan sanitarny	III	azot azotynowy	III	II
			2001	III	fizykochemia stan sanitarny	III	azot azotynowy	III	II
			2002	III	fizykochemia stan sanitarny	III	azot azotynowy	III	II
ROPA (rzeka III rzędu, dorzecze Wisły)									
Grudna Kępska	18,0	m. Jasło	2000	non	fizykochemia stan sanitarny	non	azot azotynowy	non	II
			2001	non	stan sanitarny	III	azot azotynowy	non	II
			2002	non	fizykochemia stan sanitarny	non	azot azotynowy	non	II
Ujście do Wisłoki	3,0	m. Jasło	2000	non	stan sanitarny	III	azot azotynowy	non	II
			2001	non	stan sanitarny	III	azot azotynowy	non	II
			2002	non	stan sanitarny	III	azot azotynowy	non	II
JASIOŁKA (rzeka III rzędu, dorzecze Wisły)									
Ujście do Wisłoki	0,3	m. Jasło	2000	non	stan sanitarny	III	azot azotynowy	non	II
			2001	non	stan sanitarny	II	azot azotynowy fosfor ogólny	non	II
			2002	non	stan sanitarny	III	azot azotynowy	non	II

JAKOŚĆ WÓD W RZEKACH W POWIECIE JASIELSKIM

OBJAŚNIENIA

przekroje kontrolne sieci krajowej monitoringu rzek

przekroje kontrolne monitoringu regionalnego

1 2 3 2001

Ocena jakości wód w przekrojach kontrolnych według:

- 1 - wskaźników fizykochemicznych
- 2 - stanu sanitarnego
- 3 - ocena ogólna
- 2001 - rok badań

Klasy czystości wód:

- I klasa
- II klasa
- III klasa
- non (poza normą)

Rys. 1

Wisłoka jest odbiornikiem ścieków komunalnych i przemysłowych z terenu miasta Jasła oraz ścieków z miejscowości położonych w jej dolinie (Krempna, Nowy Żmigród, Dębowiec, Kołaczyce). Rzeka stanowi również źródło wody pitnej i wody do celów przemysłowych.

W 2002 roku Wisłoka w górnym biegu, do Jasła prowadziła wody czyste, odpowiadające I klasie czystości wg wskaźników fizykochemicznych i II klasie w ocenie hydrobiologicznej i sanitarnej.

Na obszarze Jasła dopływ zanieczyszczeń, spowodował wzrost zanieczyszczenia wód do poziomu II klasy ze względu na azot azotynowy. Zanieczyszczenie bakteriologiczne wód na krótkim odcinku wzrosło do poziomu pozaklasowego.

W przekroju Wróblowa stwierdzono III klasę wód Wisłoki w ocenie fizykochemicznej i sanitarnej. O wyniku klasyfikacji zdecydował azot azotynowy oraz wskaźnik bakteriologiczny.

W porównaniu do roku 2001 jakość wód rzeki Wisłoki na odcinku w granicach administracyjnych powiatu jasielskiego nie uległa zmianie.

Rzeka Ropa

Ropa bierze początek w Beskidzie Niskim, na terenie województwa małopolskiego. Całkowita długość rzeki wynosi 78,7 km, a powierzchnia zlewni 974,1 km². Ropa jest lewobrzeżnym dopływem Wisłoki, uchodzi do niej w km 105,0 na terenie Jasła.

W granicach administracyjnych powiatu jasielskiego znajduje się odcinek rzeki o długości 15,8 km. Zlewnia Ropy na tym obszarze ma charakter rolniczy, z niewielkim udziałem lasów. Na jakość rzeki decydujący wpływ mają zanieczyszczenia dopływające z terenu województwa małopolskiego (głównie z miast: Gorlice i Biecz), ze Skołyszyna, a także spływy powierzchniowe z pól uprawnych. W zlewni Ropy prowadzona jest eksploatacja złóż ropy naftowej.

Badania wody pobranej w przekroju Grudna Kępska wykazały, że Ropa wprowadzała w 2002 roku na teren powiatu jasielskiego wody pozaklasowe pod względem fizykochemicznym z uwagi na azot azotynowy oraz w ocenie sanitarnej.

Wody Ropy w przekroju ujściowym do Wisłoki zakwalifikowano do III klasy ze względu na stężenie azotu azotynowego. Stan sanitarny wód rzeki nie odpowiadał normom i zdecydował o wyniku klasyfikacji ogólnej ujściowego odcinka Ropy. W porównaniu z rokiem 2001 nie stwierdzono istotnych zmian jakości wód Ropy w przekroju ujściowym.

Rzeka Jasiołka

Źródła Jasiołki znajdują się w Beskidzie Niskim. Rzeka o całkowitej długości 75,9 km zbiera wody z obszaru 513,2 km², jest prawobrzeżnym dopływem Wisłoki. Na terenie powiatu jasielskiego znajduje się dolny odcinek rzeki o długości 12,4 km. Obszar zlewni w niewielkim stopniu jest zalesiony, rzeka przepływa przez tereny zabudowane i użytkowane rolniczo.

Aktualnie źródła zanieczyszczeń Jasiołki na obszarze powiatu są nieliczne i stanowią je głównie ścieki odprowadzane z miejscowości położonych bezpośrednio nad rzeką lub w jej dolinie oraz spływy z powierzchni terenu.

Badania wód Jasiołki w przekroju na ujściu do Wisłoki w Jaśle w zakresie parametrów fizykochemicznych wykazały III klasę czystości ze względu na azot azotynowy. Pozostałe parametry spełniały wymagania I klasy. Nadmierne zanieczyszczenie bakteriologiczne dyskwalifikowało wody Jasiołki w przekroju ujściowym.

3. Jakość wód podziemnych

Na terenie powiatu jasielskiego znajduje się jeden z głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce (GZWP) - zbiornik czwartorzędowy „Dolina rzeki Wisłoki” (nr 433). Tworzą go wody wgłębne w obrębie doliny rzeki Wisłoki. Dolina Wisłoki uznana została za obszar wymagający najwyższej i wysokiej ochrony (ONO i OWO). Zbiornik ten narażony jest na zanieczyszczenia związane z działalnością człowieka, w związku z tym wody te są monitorowane.

Monitoring zwykłych wód podziemnych w powiecie jasielskim realizowany jest w sieci krajowej i lokalnej. Zadaniem sieci krajowej jest coroczna kontrola jakości wód podziemnych we wszystkich poziomach użytkowych. Wykonawcą badań jest Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie.

Punkt obserwacyjny sieci krajowej zlokalizowany jest w miejscowości Harkłowa (gmina Skołyszyn). Kontrolą objęte są wody gruntowe w utworach trzeciorzędowych o swobodnym zwierciadle. Wody te są słabo izolowane, a zatem wrażliwe na wpływ czynników antropogenicznych. Punkt badawczy pod względem użytkowania terenu położony jest na gruntach ornych z przewagą gospodarki rozdrobnionej. Ocenę jakości badanych wód podziemnych dokonano w oparciu o oznaczone w nich zawartości wskaźników toksycznych i nietoksycznych, zgodnie z klasyfikacją jakości wód podziemnych dla potrzeb monitoringu środowiska.

Z badań przeprowadzonych w latach 1997-2002 wynika, że wody podziemne w miejscowości Harkłowa cechuje dobra jakość. Stwierdzono klasę Ib, charakteryzującą wody o naturalnym chemizmie, odpowiadające wodom do celów pitnych i gospodarczych.

Monitoring lokalny realizowany na terenie Jasła ściśle związany jest ze stwierdzonymi lub potencjalnymi ogniskami zanieczyszczeń występującymi w danym rejonie.

Miejski Zakład Gospodarki Odpadami w Jaśle – zarządzający składowiskiem komunalnym w Jaśle – prowadzi w rejonie składowiska badania mające na celu określenie wpływu składowiska na środowisko. W roku 2002 zakres badań obejmował: badania bakteriologiczne powietrza i gleb, badania gleb pod kątem zanieczyszczenia metalami ciężkimi oraz badania wód powierzchniowych i podziemnych. Punkty kontrolne rozmieszczone są wokół kwatery eksploatacyjnej składowiska w odległości 50-250 m. Wyniki badań są następujące:

- ▷ Stopień zanieczyszczenia bakteriologicznego powietrza w rejonie składowiska był zróżnicowany, najczęściej oceniano je jako średnio zanieczyszczone lub nie zanieczyszczone. Największy stopień zanieczyszczenia występował w punkcie położonym po stronie zachodniej kwatery eksploatacyjnej składowiska.
- ▷ W odniesieniu do przyjętych kryteriów oceny sanitarnej gleb nie stwierdzono zanieczyszczenia bakteriologicznego gleb w rejonie składowiska.
- ▷ Zawartości w glebie w rejonie składowiska metali ciężkich kształtowały się następująco:

ołów	-	19,8 – 29,6	mgPb/kg suchej masy
kadm	-	0,5 – 1,08	mg Cd/kg suchej masy
miedź	-	14,2 – 18,6	mg Cu/ kg suchej masy
cynk	-	79,3 – 113,5	mg Zn/ kg suchej masy

i nie przekroczyły poziomów dopuszczalnych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz.U. Nr 165, poz. 1359).

- ▷ Dwukrotna w ciągu roku analiza wód potoku bez nazwy, przepływającego w rejonie składowiska i uchodzącego do rzeki Jasiołki nie wskazywała na znaczący wpływ składowiska na poziom zanieczyszczenia tego ciek. Według badań fizykochemicznych wody pobranej powyżej i poniżej składowiska potok odpowiadał II lub III klasie czystości wg rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991r. w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi (Dz.U. Nr 116, poz.503), a wskaźnikiem decydującym o wyniku klasyfikacji były głównie fosforany oraz substancje rozpuszczone. W ocenie sanitarnej wody potoku zakwalifikowano do III klasy lub poza normą.

Badania wód podziemnych pobranych z piezometrów rozmieszczonych w rejonie składowiska po jego stronie zachodniej i północnej, wskazują na niekorzystny wpływ składowiska odpadów komunalnych na ich jakość. W badanych wodach, w odniesieniu do norm przyjętych w klasyfikacji jakości zwykłych wód podziemnych dla potrzeb monitoringu środowiska, stwierdzono m.in. wysokie stężenia żelaza, manganu, azotu amonowego, substancji rozpuszczonych, chlorków oraz wysokie wartości ChZT-Mn.

Rafineria „Jasło” S.A. w Jasle prowadzi badania wód gruntowych w rejonie zakładowego składowiska odpadów przemysłowych w Jasle-Sobniowie. Składowisko to położone jest w sąsiedztwie składowiska komunalnego. Wokół zrekułtywowanego składowiska oraz nowej kwatery znajduje się 15 piezometrów. Z badań wykonanych w 2002 roku wynika, że najbardziej zanieczyszczone są wody znajdujące się w otworach badawczych, usytuowanych od strony napływu wód gruntowych. W wodach oznaczano wartości ChZT-Mn i przewodnictwa elektrolitycznego oraz zawartości substancji ropopochodnych i węglowodorów.

Wykonane przez Delegaturę w Jasle w 2002 roku badania kontrolne wód podziemnych w rejonie składowiska wykazały w otworach badawczych zlokalizowanych na kierunku spływu wód podziemnych podwyższoną zawartość ropy naftowej i jej składników, przekraczającą normę przyjętą dla tego wskaźnika

zanieczyszczenia w klasyfikacji wód podziemnych dla potrzeb monitoringu. Pozostałe badane wskaźniki jakości wód odpowiadały I i II klasie.

Wody podziemne wokół składowiska przemysłowego Zakładów Tworzyw Sztucznych „Gamrat” S.A. w Jaśle, na którym deponowane są odpady inne niż niebezpieczne, kontrolowano w 2002 roku w 4 piezometrach. Badania wykazały wysoką jakość wód gruntowych, lokalnie zaobserwowano w nich podwyższoną zawartość manganu.

4. Emisja zanieczyszczeń powietrza

Podstawowymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza w powiecie jasielskim są: spalanie paliw dla celów bytowych, procesy technologiczne w zakładach przemysłowych i transport drogowy. Stopień koncentracji źródeł i wielkości emisji są zróżnicowane. Największe skupienie punktowych źródeł emisji znajduje się w Jaśle. Są to kotłownie komunalne i zakłady przemysłowe, emitujące zanieczyszczenia powstające podczas prowadzonych procesów technologicznych oraz zanieczyszczenia energetyczne z zakładowych kotłowni przeznaczonych do celów grzewczych i technologicznych.

Na terenach wiejskich do powietrza emitowane są gazy i pyły głównie ze spalania energetycznego paliw stałych w paleniskach domowych. W większych miejscowościach źródłem emisji są także zakłady produkcyjne, obiekty gminnych spółdzielni, zakłady usługowe oraz szkoły i ośrodki zdrowia.

Zanieczyszczenia technologiczne na terenie powiatu powstają głównie podczas wytwarzania produktów rafinacji ropy naftowej, produkcji tworzyw sztucznych, produkcji szkła i wyrobów szklanych, wytwarzania masy bitumicznej.

W strukturze emitowanych zanieczyszczeń ze źródeł punktowych zdecydowanie przeważają zanieczyszczenia gazowe, głównie dwutlenek siarki i tlenek węgla pochodzące ze spalania paliw. Ponadto do atmosfery wprowadzane są z procesów energetycznych: tlenki azotu, dwutlenek węgla i pyły. Z procesów technologicznych, stosowanych w zakładach, do powietrza emitowane są przede wszystkim: pyły krzemowe, pyły polimerów, węglowodory alifatyczne i aromatyczne, ftalany, sadza, cykloheksanon, benzoalfapiren, metale. Emisja zanieczyszczeń technologicznych jest znacznie mniejsza niż zanieczyszczeń powstających przy spalaniu paliw do celów energetycznych.

Bilans emisji zanieczyszczeń w powiecie jasielskim w 2002 roku sporządzono na podstawie danych uzyskanych z jednostek wprowadzających do powietrza ponad 25 ton zanieczyszczeń w skali roku (bez dwutlenku węgla). Wszystkie te zakłady położone są na terenie Jasła. Przytoczone poniżej dane nie charakteryzują globalnej emisji zanieczyszczeń powietrza w powiecie, jednak szacuje się, że dotyczą około 90% emisji ze wszystkich źródeł energetycznych i przemysłowych.

W 2002 roku wg danych WIOŚ wyemitowano do powietrza ogółem 1784,1 ton zanieczyszczeń pyłowych i gazowych (bez CO₂), w tym:

- 367,3 ton zanieczyszczeń pyłowych (99% pochodzi ze spalania paliw),
- 1416,8 ton zanieczyszczeń gazowych.

Struktura emitowanych do powietrza zanieczyszczeń gazowych przedstawiała się następująco:

- 596,1 ton dwutlenku siarki, co stanowi 42,1% łącznej emisji gazów,
- 395,2 ton dwutlenku azotu, co stanowi 27,9% łącznej emisji gazów,
- 401,3 ton tlenku węgla, co stanowi 28,3% łącznej emisji gazów,
- 24,2 ton zanieczyszczeń specyficznych, co stanowi 1,7% łącznej emisji gazów.

Wśród specyficznych zanieczyszczeń gazowych występują m.in.: węglowodory (83,7%), ftalany (6,7%), cykloheksanon (5,1%), benzoalfapiren.

Największy udział w emisji zanieczyszczeń w powiecie jasielskim ma Carbon Black Polska Sp. z o.o. w Jasle. Z tego zakładu pochodzi 34% ogólnej emisji dwutlenku siarki, 62% emisji dwutlenku azotu, 15% emisji tlenku węgla i ponad 22% emisji pyłów.

W odniesieniu do roku 2001 wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza zmieniła się następująco:

- emisja pyłów zmniejszyła się o 13,7%.
- emisja zanieczyszczeń gazowych zmniejszyła się o 14,3%, przy czym:
 - ✦ emisja dwutlenku siarki zmniejszyła się o 11,8%,
 - ✦ emisja dwutlenku azotu zmniejszyła się o 12,8%,
 - ✦ emisja tlenku węgla zmniejszyła się o 18,9%.

Na rysunkach 2-4 przedstawiono strukturę zanieczyszczeń emitowanych do powietrza w powiecie jasielskim w 2002 roku, emisję pyłów i dwutlenku siarki oraz pozostałych zanieczyszczeń gazowych w Jasle w roku 1981 oraz w latach 1990-2002 oraz tendencje w zmianach emisji tych zanieczyszczeń w latach 1990-2002 w odniesieniu do roku 1990.

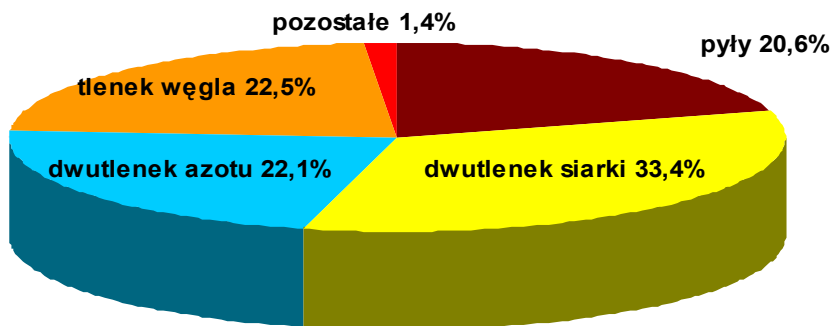
Jak wynika z zebranych danych, w ciągu 12 lat emisja zanieczyszczeń gazowych w Jasle zmniejszyła się o 88%, emisja dwutlenku siarki zmalała o 60%, a emisja pyłów zmniejszyła się o 77%.

Źródłami zanieczyszczeń powietrza na obszarach gmin wiejskich powiatu jasielskiego są m.in.:

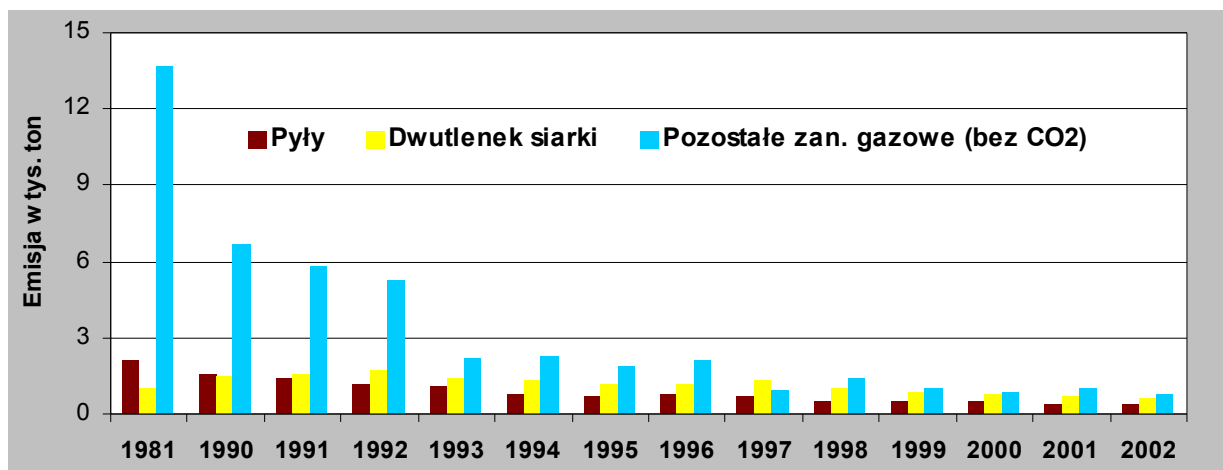
- zakłady produkcji i zdobienia szkła (gminy: Jasło, Tarnowiec),
- zakłady przetwórstwa mięsnego (gminy: Jasło, Dębowiec, Nowy Żmigród, Tarnowiec),
- zakłady mleczarskie (gminy: Nowy Żmigród, Osiek Jasielski),
- zakłady produkcji elementów metalowych (gmina Skołyszyn),
- cegielnie (gminy: Jasło, Kołaczyce),

a także stacje paliw, szkoły, ośrodki zdrowia, budynki użyteczności publicznej i inne niewielkie jednostki. Zanieczyszczenia wprowadzane do powietrza pochodzą głównie z energetycznego spalania paliw w małych kotłowniach oraz w paleniskach domowych.

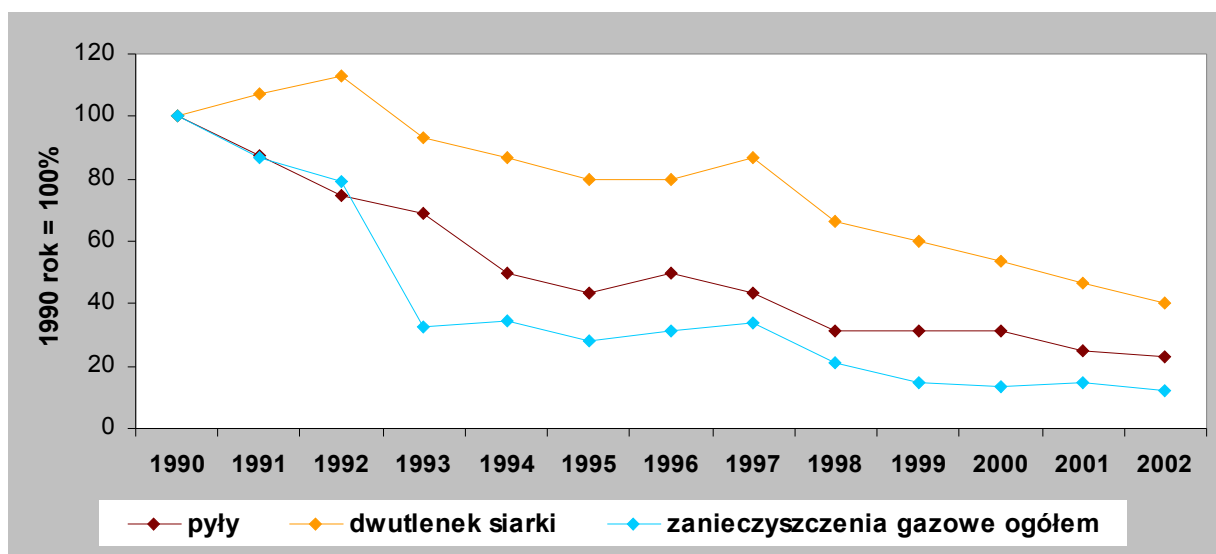
Rys. 2 Struktura emisji zanieczyszczeń powietrza w powiecie jasielskim w 2002 roku

Rys. 3 Emisja zanieczyszczeń powietrza w Jaśle w 1981 roku oraz w latach 1990-2002

Rys. 4 Tendencje zmian emisji zanieczyszczeń powietrza w Jaśle w latach 1990-2002

Najczęściej stosowanymi urządzeniami oczyszczającymi w zakładach są cyklony, multicyklony i filtry tkaninowe, dzięki którym następuje zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza. W 2002 roku w urządzeniach oczyszczających zatrzymane zostało 89,8% ogólnej ilości pyłów emitowanych do powietrza. W trzech zakładach przemysłowych funkcjonują instalacje do redukcji emisji zanieczyszczeń gazowych, pochodzących z procesów technologicznych (tlenku węgla, ftalanów i fluoru).

5. Poziom zanieczyszczenia powietrza

Oceny jakości powietrza i obserwacji zachodzących zmian dokonuje się w ramach monitoringu powietrza. Według zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska odpowiedzialność za ocenę jakości powietrza spoczywa na wojewodzie. W jego imieniu działa wojewódzki inspektor ochrony środowiska, z mocy ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska odpowiedzialny za badania i oceny w ramach państwowego monitoringu środowiska.

Aktualnie system monitoringu powietrza w Polsce jest w trakcie modernizacji celem przystosowania go do wymogów określonych w prawie Unii Europejskiej i nowych polskich regulacji prawnych. Ustawa Prawo ochrony środowiska zobowiązuje do podejmowania działań mających na celu stałą ocenę powietrza prowadzoną w sposób porównywalny do krajów członkowskich UE.

Pomiary i badania monitoringowe atmosfery dostarczają danych dotyczących poziomów wybranych zanieczyszczeń w powietrzu, w różnych skalach przestrzennych i czasowych, a także danych umożliwiających śledzenie zjawisk o charakterze globalnym. Uzyskane informacje pozwalają na identyfikację obszarów, na których przekroczone są dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu.

Nadrzędnym celem działań podejmowanych na rzecz ochrony powietrza jest ochrona zdrowia ludzkiego, a priorytetowym obszarem dla monitoringu powietrza są miasta i aglomeracje miejskie.

Na potrzeby ustalenia odpowiedniego sposobu oceny jakości powietrza w województwie podkarpackim w marcu 2002 roku w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Rzeszowie, przy współpracy z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną, dokonano klasyfikacji stref. W województwie wyróżniono 25 stref, których granice pokrywają się z granicami powiatów. Uwzględniono dwie grupy kryteriów:

- określonych w celu ochrony zdrowia ludności zamieszkującej strefę,
- określonych w celu ochrony roślin i ekosystemów.

Wszystkie strefy poddano ocenie jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia. Ze względu na ochronę roślin i ekosystemów oceniono 21 stref (z wyłączeniem powiatów grodzkich). Wykonana klasyfikacja stref wskazała na potrzebę prowadzenia w niektórych strefach (powiatach) intensywnych pomiarów, na wysokim poziomie. Między innymi w strefie jasielskiej wykazano konieczność prowadzenia takich pomiarów w zakresie pyłu zawieszonego.

Modernizacja sieci monitoringu jakości powietrza w województwie podkarpackim pod kątem przystosowania jej do obowiązujących przepisów, uwzględniająca w pełni wnioski wynikające z wykonanej oceny wstępnej i klasyfikacji stref, wymaga nakładu dużych środków finansowych. Do zadań, które zostaną zrealizowane w pierwszej kolejności, należy budowa automatycznej stacji pomiaru zanieczyszczeń powietrza w Rzeszowie oraz sukcesywna, w miarę posiadanych środków, zmiana stosowanej dotychczas na znacznej ilości stanowisk pomiarowych metody oceny w zakresie pyłu zawieszonego. Powszechnie stosowana reflektometryczna metoda pomiarów stężenia pyłu zostanie zastąpiona referencyjną metodą pomiarów stężenia pyłu zawieszonego PM10.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie realizując przepis art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska dokonał oceny jakości powietrza w województwie podkarpackim w 2002 roku. Materiał dostępny jest na stronie internetowej WIOŚ: www.wios.rzeszow.pl.

Klasyfikacji stref, których granice pokrywają się z granicami powiatów, dokonano oddzielnie dla dwóch kryteriów ustanowionych:

- w celu ochrony zdrowia (dla terenu kraju i uzdrowisk),
- w celu ochrony roślin (dla terenu kraju i parków narodowych)

oraz oddzielnie dla każdej substancji zanieczyszczającej powietrze.

Na podstawie pomiarów wykonanych w 2002 roku strefę jasielską pod względem zanieczyszczenia powietrza w kryterium ochrony zdrowia oraz ochrony roślin zakwalifikowano do klasy A. Oznacza to, że w strefie jasielskiej nie stwierdzono przekroczeń poziomów dopuszczalnych substancji zanieczyszczających powietrze.

Ocenę poziomu zanieczyszczenia powietrza w powiecie jasielskim (strefie jasielskiej) w 2002 roku wykonano w oparciu o wyniki badań prowadzonych na 6 stacjach pomiarowych. Jedną ze stacji znajduje się w miejscowości Grab, w rejonie Magurskiego Parku Narodowego. Pomiary na tej stacji prowadzone są od 1996 roku, wykonawcą ich jest WIOŚ Rzeszów Delegatura w Jaśle. Pozostałe stacje zlokalizowane są w Jaśle, w następujących miejscach:

•ul. Mickiewicza	- pomiary wykonuje WIOŚ
•ul. 3 Maja 68b	- pomiary wykonuje WSSE
•ul. Floriańska 108	- pomiary wykonuje WSSE
•ul. Lwowska	- pomiary wykonuje WSSE
•ul. Koralewskiego 13	- pomiary wykonuje WSSE

Program pomiarowy monitoringu powietrza obejmował prowadzenie 24-godzinnych manualnych pomiarów stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i pyłu metodą reflektometryczną. W miejscowości Grab dodatkowo oznaczano opad pyłu.

Uzyskane wyniki zinterpretowano w oparciu o nowe, obowiązujące od lipca 2002 roku, rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002r.:

- w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Dz. U. Nr 87, poz.796),
- w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 87, poz.798).

Oceny poziomu substancji w powietrzu dokonuje się w odniesieniu do dopuszczalnych poziomów substancji powiększonych o margines tolerancji, dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu określonych dla terenu kraju ze względu na zdrowie ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Wartości normatywne są zróżnicowane dla terenu kraju, obszarów parków narodowych oraz obszarów ochrony uzdrowiskowej.

Badania jakości powietrza prowadzone na stacji Grab pozwalają dokonać oceny pod kątem ochrony roślin, natomiast badania prowadzone w Jaśle umożliwiają wykonanie oceny pod kątem ochrony zdrowia ludzi.

Dopuszczalne poziomy niektórych substancji w powietrzu na terenie kraju, czas ich obowiązywania, okresy, dla których uśrednia się wyniki pomiarów i dopuszczalne częstości przekraczania tych poziomów oraz marginesy tolerancji

Nazwa substancji	Okres uśredniania wyników	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Margines tolerancji w 2002 roku (%) / ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Dopuszczalny poziom subst. powiększony o margines tolerancji za 2002 rok ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Dopuszczalna częstość przekraczania dopuszczalnego poziomu w roku
Dwutlenek azotu	jedna godzina	200*	40 / 80	280*	18 razy
	rok kalendarzowy	40*	40 / 16	56*	-
Tlenki azotu (suma NO_2 i NO w przeliczeniu na NO_2)	rok kalendarzowy	40**	-	40**	-
Dwutlenek siarki	jedna godzina	350*	25,8 / 90	440*	24 razy
	24 godziny	150* do 31.12.2004	-	150* do 31.12.2004	3 razy
	rok kalendarzowy	40** do 31.12.2002	-	40** do 31.12.2002	-
Pył zawieszony PM 10	24 godziny	50*	30 / 15	65*	35 razy
	rok kalendarzowy	40*	12 / 4,8	44,8*	-

* poziom dopuszczalny ze względu na ochronę zdrowia ludzi

** poziom dopuszczalny ze względu na ochronę roślin

Dopuszczalne poziomy niektórych substancji w powietrzu na terenie parków narodowych i okresy, dla których uśrednia się wyniki pomiarów

Nazwa substancji	Okres uśredniania wyników	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Tlenki azotu (suma NO_2 i NO w przeliczeniu na NO_2)	rok kalendarzowy	20
Dwutlenek siarki	rok kalendarzowy	15

Średnie roczne stężenia dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i pyłu BS na stacjach pomiarowych monitoringu atmosfery w powiecie jasielskim w 2002 roku przedstawiono na rysunku 5, natomiast zmiany uśrednionych dla stacji pomiarowych w Jaśle wartości stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i pyłu BS w latach 1996-2002 na rysunku 6.

Średnie roczne stężenia dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i pyłu zawieszonego w Jaśle w latach 2001-2002

Stacja pomiarowa	Stężenie średnie roczne ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)						
	Dwutlenek siarki		Dwutlenek azotu		Pył BS		Pył PM10 wartość orientacyjna obliczona
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	
Jasło, ul. Mickiewicza (WIOŚ)	0,9	0,8	14,4	14,0	11,5	11,7	34,8
Jasło, ul. 3 Maja 68b (WSSE)	9,6	6,5	12,8	14,1	13,8	10,8	34,2
Jasło, ul. Floriańska 108 (WSSE)	6,5	3,8	14,9	13,0	14,7	11,9	35,1
Jasło, ul. Lwowska (WSSE)	5,2	2,8	17,1	15,4	16,3	12,4	35,6
Jasło, ul. Koralewskiego 13 (WSSE)	8,4	6,2	19,6	21,1	17,4	14,0	36,9
Grab, gmina Krempna (WIOŚ)	1,3	0,9	3,4	3,7	3,7	3,4	27,9

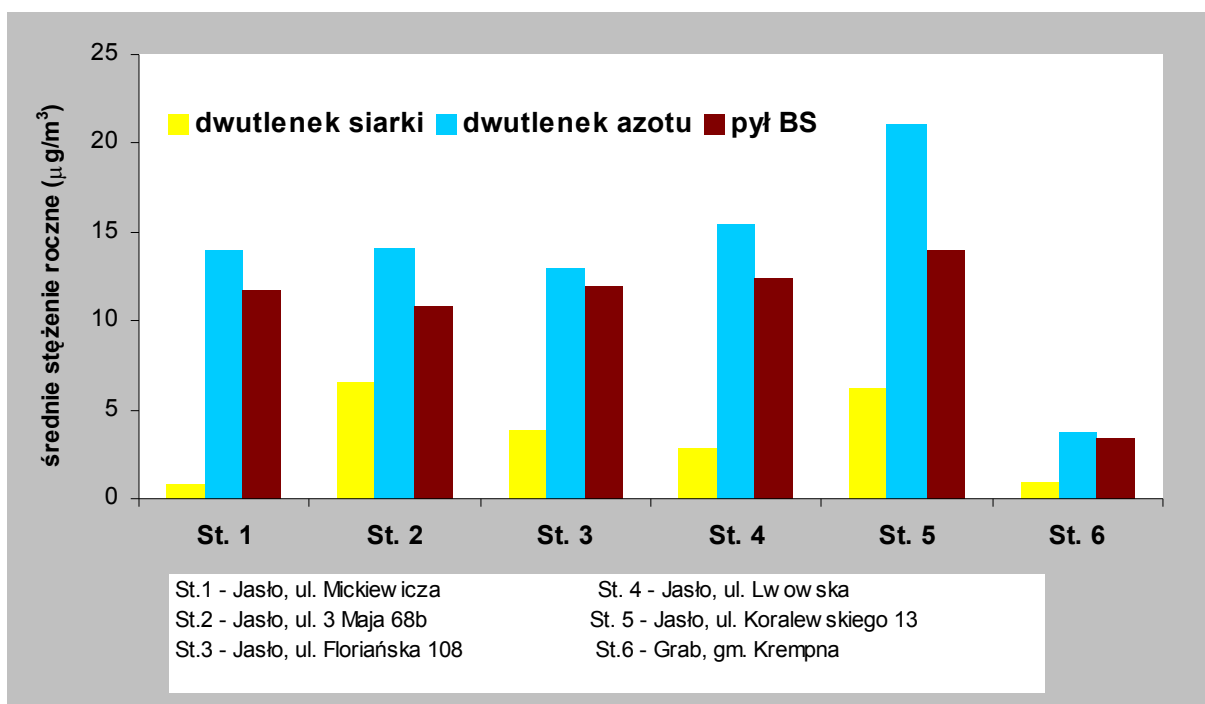
5.1. Jakość powietrza w Jaśle

Dwutlenek siarki powstaje przede wszystkim w wyniku spalania paliw zawierających siarkę. W 2002 roku średnie roczne stężenia dwutlenku siarki wynosiły od $0,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ do $6,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Najwyższe stężenia wystąpiły na stacjach przy ul. 3 Maja oraz ul. Koralewskiego. Na poziom zanieczyszczeń wpływa tutaj ścisła zabudowa, usytuowanie blisko ulicy miejskiej o dużym natężeniu ruchu, a także niska emisja. Najniższymi wartościami mierzonych stężeń SO_2 charakteryzuje się stacja przy

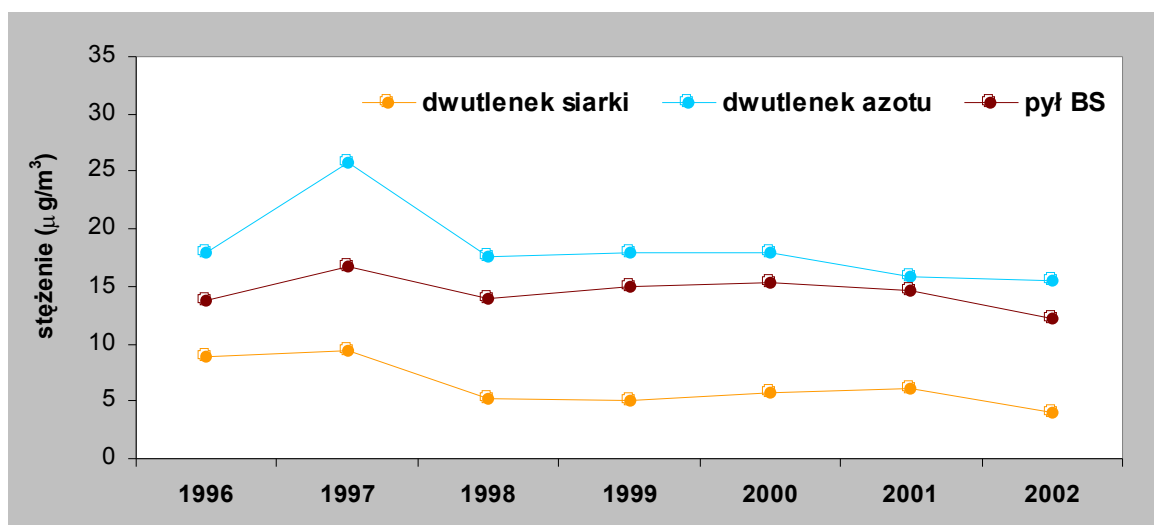
ul. Mickiewicza, położona w otoczeniu dużego osiedla mieszkaniowego (bloki mieszkalne i domy jednorodzinne).

Poziom dwutlenku siarki w powietrzu w Jasle w 2002 roku nie przekroczył poziomu dopuszczalnego.

Rys. 5 Średnie roczne stężenia zanieczyszczeń powietrza w powiecie jasielskim w 2002 roku

Rys. 6 Uśrednione dla stacji pomiarowych w Jasle wartości stężeń rocznych w latach 1996-2002

Dwutlenek siarki jest zanieczyszczeniem wykazującym zmienność sezonową. W przebiegu rocznym stężeń 24 –godzinnych wyraźnie zaznacza się dominacja sezonu zimnego (grzewczego) z wyższymi stężeniami nad sezonem ciepłym (letnim).

W 2002 roku wartości średnich stężeń rocznych dwutlenku siarki na poszczególnych stacjach pomiarowych w Jaśle były niższe o 11-46% od wartości uzyskanych w roku 2001. Wartość średnia stężenia SO₂ dla pięciu stacji pomiarowych w Jaśle kształtowała się na poziomie 4,0 µg/m³ (w roku poprzednim 6,1 µg/m³).

W 2002 roku wartości średnich stężeń rocznych dwutlenku azotu na trzech stacjach pomiarowych w Jaśle (ul. Mickiewicza, Floriańska, Lwowska) były niższe o 3-13% od wartości uzyskanych w roku 2001, na pozostałych stacjach odnotowano wzrost stężeń o 8-10%. Wartość średnia stężenia NO₂ dla pięciu stacji pomiarowych w Jaśle kształtowała się na poziomie 15,5 µg/m³, podczas gdy w roku 2001 wynosiła 15,8µg/m³.

Pył jest zanieczyszczeniem powstającym przede wszystkim w procesach spalania paliw stałych. Średnie roczne stężenia pyłu mierzonego metodą reflektometryczną (oznaczanego symbolem BS) w Jaśle mieściły się w granicach od 10,8 µg/m³ przy ul. 3 Maja do 14,0 µg/m³ w rejonie ul. Koralewskiego.

W przebiegu rocznym stężeń 24-godzinnych pyłu zaznacza się, podobnie jak w przypadku dwutlenku siarki, zjawisko sezonowości stężeń z maksimum w sezonie zimnym, jednak sezonowy rozkład stężeń nie wykazuje tak znacznego zróżnicowania.

W 2002 roku jedynie na stacji pomiarowej w przy ul. Mickiewicza wartość średnia stężenia rocznego pyłu BS była nieco wyższa niż w roku 2001. Na pozostałych stacjach odnotowano spadek wartości o 19-24%. Uśredniona wartość stężeń rocznych pyłu BS dla pięciu stacji pomiarowych w Jaśle wynosiła 12,2 µg/m³, podczas gdy w roku poprzednim 14,7 µg/m³.

5.2. Jakość powietrza w miejscowości Grab

Stacja pomiarowa zlokalizowana jest w miejscowości Grab (gmina Krempna), w południowej części powiatu jasielskiego. Pod względem przyrodniczym miejscowość ta położona jest w granicach otuliny Magurskiego Parku Narodowego, na Obszarze Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego. W najbliższym otoczeniu stacji znajdują się tereny rolnicze (pola uprawne i łąki), a zabudowa mieszkaniowa jest nieliczna.

Średnia roczna wartość stężenia dwutlenku siarki na stacji Grab w roku 2002 wynosiła 0,9 µg/m³ i była niższa o 31% od wartości uzyskanej w 2001 roku. Poziom dwutlenku siarki w powietrzu nie przekroczył poziomu dopuszczalnego określonego dla obszarów parków narodowych.

W miesiącach ciepłych, tj. w okresie kwiecień – wrzesień, stężenia dwutlenku siarki w powietrzu były bardzo niskie, ponad 20% uzyskanych w tym okresie wyników stanowiły wartości mniejsze od 0,4 µg/m³, tj. niewykrywalne stosowaną metodą badawczą.

Średnie roczne stężenie dwutlenku azotu uzyskane z pomiarów na stacji Grab wynosiło $3,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$. W porównaniu do badań z roku 2001 stwierdzono wzrost stężenia dwutlenku azotu w powietrzu o 9%. Poziom dwutlenku azotu w powietrzu nie przekroczył poziomu dopuszczalnego.

Średnie roczne stężenie pyłu BS, tj. oznaczanego metodą reflektometryczną, na stacji Grab kształtowało się na poziomie $3,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i było o 8% niższe niż w roku poprzednim. Poziom pyłu w powietrzu nie przekroczył poziomu dopuszczalnego.

Roczny opad pyłu zmierzony na stacji Grab w 2002 roku w wynosił $40,33 \text{ g}/(\text{m}^2\text{rok})$ i był nieco wyższy od wartości uzyskanej w roku 2001, tj. $36,68 \text{ g}/(\text{m}^2\text{rok})$.

6. Jakość gleb

Od 1995 roku realizowany jest w Polsce przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach monitoring chemizmu gleb ornych. Ma on na celu obserwację zmian właściwości gleb zachodzących wraz z upływem czasu pod wpływem czynników przyrodniczych i działalności gospodarczej człowieka. Badania gleb prowadzone są w cyklach pięcioletnich. Wyniki badań kształtowania się właściwości fizycznych, fizykochemicznych i chemicznych gleb gruntów ornych oraz stopnia ich zanieczyszczenia metalami ciężkimi, wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi i siarką siarczanową w poziomie orno-próchnicznym gleb z lat 1995 (stan wyjściowy) oraz 2000 opublikowane zostały w 2002 roku.

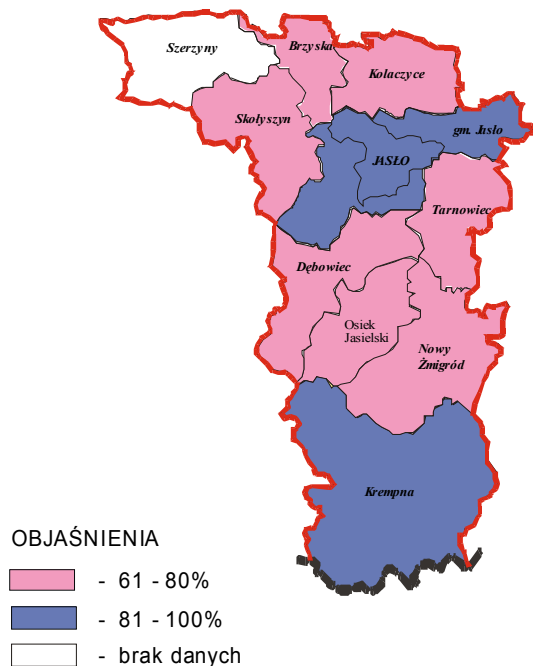
Na terenie powiatu jasielskiego zlokalizowany jest przekrój badawczy monitoringu gleb ornych, w miejscowości Trzcinica (nr punktu 437). Gleba w omawianym punkcie reprezentowana jest przez gleby brunatne wyługowane, natomiast poziom orno-próchniczny (0-20 cm) gleb wykazuje skład granulometryczny pyłu ilastego. Ze względu na wartość bonitacyjną gleb, gleba zaliczona została do klasy IIIb (gleby orne średnio dobre).

Wyniki badań właściwości gleby w miejscowości Trzcinica wykonane w 1995 roku i 2000 roku nie wykazały zmian badanych cech gleby, takich jak odczyn, kwasowość hydrolityczna, wymienna, zawartość składników przyswajalnych dla roślin (fosfor, potas, magnez itp.), zawartości metali oraz S-SO₄ i WWA.

W tabeli przedstawiono zawartości metali ciężkich, siarki siarczanowej (S-SO₄) i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA) w powierzchniowej warstwie ornej gleb w punkcie kontrolnym w miejscowości Trzcinica oraz ocenę stopnia zanieczyszczenia gleb tymi pierwiastkami i substancjami w latach badań 1995 i 2000.

W okresie 5 lat nie zaszły w badanej glebie większe zmiany zawartości metali ciężkich, siarki siarczanowej (S-SO₄) i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), w związku z czym stan zanieczyszczenia tymi pierwiastkami i substancjami pozostał bez zmian, wykazując tym samym naturalne zawartości w glebie i nie ograniczył przydatności gleby dla produkcji rolnej.

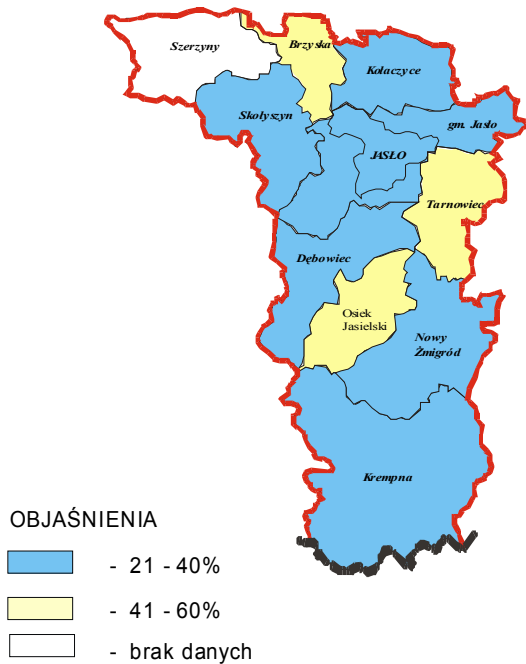
Udział gleb użytków rolnych kwaśnych i bardzo kwaśnych na podstawie badań Stacji Chemiczno- Rolniczej w latach 1994-1999

Udział gleb użytków rolnych o niskiej i bardzo niskiej zawartości fosforu na podstawie badań Stacji Chemiczno- Rolniczej w latach 1994-1999

Udział gleb użytków rolnych o niskiej i bardzo niskiej zawartości potasu na podstawie badań Stacji Chemiczno- Rolniczej w latach 1994-1999

Udział gleb użytków rolnych o niskiej i bardzo niskiej zawartości magnezu na podstawie badań Stacji Chemiczno- Rolniczej w latach 1994-1999

Rys. 7

w m. Trzcinica w latach 1995 i 2000

Pierwiastek (substancja)	Jednostka	Zawartość		Stopień zanieczyszczenia	
		1995	2000	1995	2000
Kadm	mg/kg gleby	0,37	0,29	0	0
Miedź	mg/kg gleby	10,8	10,2	0	0
Nikiel	mg/kg gleby	16,8	18,1	0	0
Ołów	mg/kg gleby	15,5	14,5	0	0
Cynk	mg/kg gleby	45,0	51,7	0	0
S-SO ₄	mg/100g gleby	0,63	0,63	1	1
WWA	µg/kg gleby	90	121	0	0

Stopień zanieczyszczenia: 0 – zawartość naturalna (gleby nie zanieczyszczone)
I – zawartość podwyższona

W 2002 roku Stacja Chemiczno-Rolnicza Oddział w Rzeszowie opublikowała wyniki badań gleb prowadzonych na terenie województwa podkarpackiego w latach 1992-1999 (*Stan gleb użytków rolnych w województwie podkarpackim*, SCh-R Oddział w Rzeszowie, 2002). Wg opracowania wśród gleb użytkowanych rolniczo na terenie powiatu jasielskiego dominują gleby brunatne i mady. Pod względem przydatności rolniczej 95% gruntów zaliczono do kompleksów górskich. Największa powierzchnia zbiorowa przypada na kompleks zbożowy górski, następne kompleksy to: pszenny górski, owsiano-ziemniaczany górski i owsiano-pastewny górski.

W powiecie jasielskim przewagę stanowią gleby kwaśne i bardzo kwaśne (w powiecie 61%-86%) o bardzo dużych potrzebach wapnowania. Trzy gminy: Skołyszyn, Krempna i Jasło posiadają wysoki procent udziału gleb o odczynie kwaśnym i bardzo kwaśnym. Zasobność gleby w składniki pokarmowe na terenie powiatu jest niska. Gleby wykazują niską i bardzo niską zawartość fosforu. Najniższą zasobność w fosfor stwierdzono w gminach Krempna, Tarnowiec, Osiek Jasielski i Jasło. Zawartość potasu w omawianych glebach jest korzystniejsza. Udział gleb użytków rolnych o niskiej i bardzo niskiej zawartości potasu waha się od 30% do 60%.

Zawartości metali ciężkich i siarki siarczanowej w omawianych glebach nie przekraczają obowiązujących norm.

7. Gospodarka odpadami

W latach 2001-2002 nastąpiły istotne zmiany w ustawodawstwie ekologicznym w zakresie odpadów. Głównymi aktami prawnymi w dziedzinie ochrony środowiska przed odpadami w Polsce aktualnie są:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska,
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach,
- obowiązująca od 1996 roku i stale aktualizowana ustawa z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- ustawa z dnia 11 maja 2001r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych,

- ustawa z dnia 11 maja 2001r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i depozytowej.

Wymienione ustawy określają obowiązki wszystkich posiadaczy odpadów – wytwórców odpadów, posiadaczy odpadów prowadzących działalność w zakresie ich odzysku, zbierania, transportu oraz prowadzących unieszkodliwianie odpadów. Szczegółowo zostały uregulowane zasady składowania i magazynowania odpadów oraz ich termicznego przekształcania. Ustawa o odpadach określa także szczególne zasady gospodarowania niektórymi rodzajami odpadów, m.in. odpadami zawierającymi PCB, olejami odpadowymi, bateriami i akumulatorami oraz osadami ściekowymi. Przepisy regulują również międzynarodowy obrót odpadami oraz wprowadzają nową klasyfikację odpadów.

Od 1 stycznia 2002 roku obowiązują nowe przepisy dotyczące opakowań i odpadów opakowaniowych, obowiązków przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz opłaty produktowej i depozytowej. Ustawa z dnia 11 maja 2001r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych określa wymagania, jakim muszą odpowiadać opakowania oraz sposoby postępowania z opakowaniami i odpadami opakowaniowymi w aspekcie ochrony środowiska i zdrowia ludzi. Przepisy zawierają obowiązki zarówno producentów, importerów i eksporterów opakowań oraz produktów w opakowaniach, jak i sprzedawców i użytkowników produktów w opakowaniach. Określone zostały również poziomy odzysku i recyklingu opakowań oraz niektórych produktów. Czynnikiem „wspomagającym” przestrzeganie przepisów jest opłata produktowa, która wnoszona będzie przez przedsiębiorców nie dopełniających obowiązków w zakresie odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych.

W ustawie o odpadach wyraźnie został sformułowany obowiązek planowania gospodarki odpadami. Zgodnie z art.5 tej ustawy zasada gospodarowania odpadami brzmi następująco:

„Kto podejmuje działania powodujące lub mogące powodować powstawanie odpadów, powinien takie działania planować, projektować i prowadzić tak, aby:

- ◆ *zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczyć ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania,*
- ◆ *zapewnić zgodny z zasadami ochrony środowiska odzysk, jeśli nie udało się zapobiec ich powstawaniu,*
- ◆ *zapewnić zgodne z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwienie odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi.*

Obowiązek sporządzania planów gospodarki odpadami dotyczy zarówno organów administracji państwowej różnego szczebla, tj. ministra właściwego do spraw środowiska (plan krajowy), zarządów województwa, powiatu i gminy (plany wojewódzkie, powiatowe, gminne), jak i pojedynczego wytwórcy odpadów.

Obowiązki związane z monitoringiem odpadów oraz z przekazywaniem informacji o odpadach określone są w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.

Zgodnie z przepisami ustawy posiadacz odpadów obowiązany jest do prowadzenia ich ilościowej i jakościowej ewidencji, zgodnie z przyjętym katalogiem

odpadów i listą odpadów niebezpiecznych. W przypadku posiadacza odpadów, który prowadzi działalność w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, ewidencja powinna obejmować sposoby gospodarowania odpadami, a także dane o ich pochodzeniu i miejscu przeznaczenia. Ewidencję odpadów komunalnych prowadzą podmioty prowadzące działalność polegającą na usuwaniu, wykorzystywaniu i unieszkodliwianiu odpadów komunalnych na podstawie zezwolenia wydanego przez organy gminy.

Poza prowadzeniem ewidencji posiadacz odpadów obowiązany jest sporządzić zbiorcze zestawienie danych o wszystkich rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz instalacjach i urządzeniach do odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Takie zbiorcze zestawienie danych sporządza również wytwórca osadów komunalnych. Zbiorcze zestawienie danych za poprzedni rok kalendarzowy należy przekazać marszałkowi województwa do końca pierwszego kwartału.

Na podstawie zbiorczych zestawień danych oraz informacji uzyskanych od wojewody i starostów, marszałek województwa prowadzi wojewódzką bazę danych dotyczącą wytwarzania i gospodarowania odpadami wraz z rejestrem udzielonych zezwoleń w zakresie wytwarzania i gospodarowania odpadami oraz sporządza raport wojewódzki. Raport ten przekazywany jest ministrowi właściwemu do spraw środowiska. Dostęp do wojewódzkiej bazy danych posiadają: minister właściwy do spraw środowiska, wojewoda, starosta, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, wojewódzki inspektor ochrony środowiska oraz wojewódzki urząd statystyczny.

Centralną bazę danych dotyczącą wytwarzania i gospodarowania odpadami prowadzi minister właściwy do spraw środowiska.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Inspekcja Ochrony Środowiska od 1992 roku prowadzi monitoring gospodarki odpadami, pozwalający gromadzić informacje o:

- Ø ilości wytwarzanych odpadów z uwzględnieniem ich wykorzystania, usuwania lub unieszkodliwiania (w tym składowania),
- Ø składowiskach z uwzględnieniem stopnia i sposobu ich zabezpieczenia,
- Ø pełnym obrocie odpadami niebezpiecznymi.

Dane uzyskuje się od wytwórców odpadów przemysłowych, zarządzających składowiskami odpadów oraz z gmin.

Na podstawie zebranych informacji oraz ustaleń pokontrolnych ocenia się, że na terenie powiatu jasielskiego w 2002 roku wytworzono ogółem 63844,3 ton odpadów, w tym:

- 46364,5 ton (tj. 72,6%) odpadów przemysłowych
- 17479,8 ton (tj. 27,4%) odpadów komunalnych.

W porównaniu do 2001 roku ogólna ilość wytworzonych w powiecie odpadów nieznacznie zmieniła się, zmalała zaledwie o 0,9%.

7.1. Odpady komunalne

Odpady komunalne to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

W powiecie jasielskim podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów jest ich składowanie na składowiskach komunalnych. Odpady komunalne z poszczególnych gmin powiatu jasielskiego w 2002 roku deponowane były na następujących składowiskach komunalnych:

- w Jaśle w ilości 14565,8 ton,
- w Dukli w ilości 406,4 ton
- oraz na innych składowiskach komunalnych poza terenem powiatu jasielskiego w ilości 2507,6 ton.

Kierunki przemieszczania i miejsca składowania odpadów komunalnych z gmin powiatu jasielskiego przedstawiono na rysunku 8.

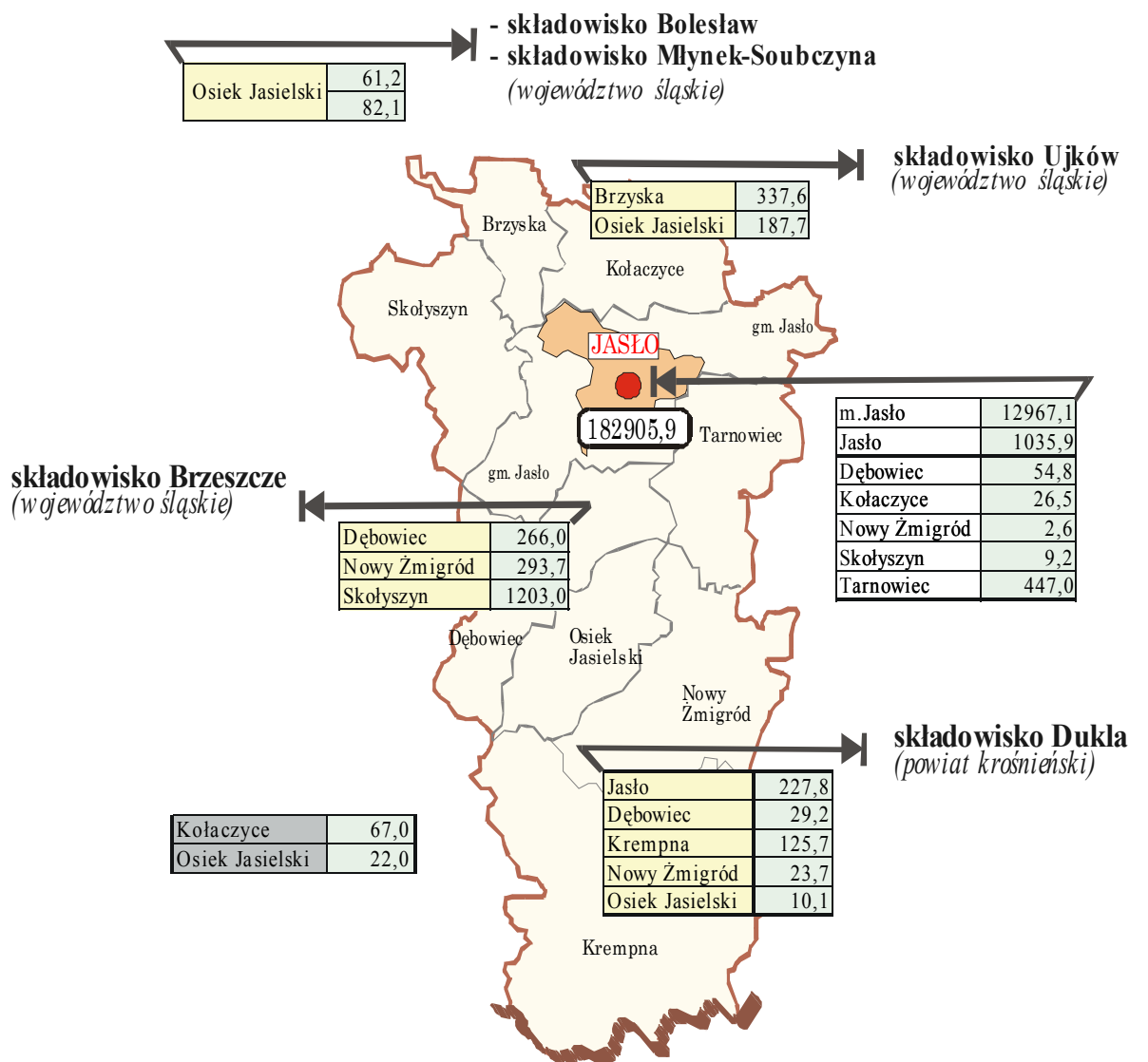
Na terenie powiatu jasielskiego zlokalizowane jest jedno składowisko komunalne w Jaśle – Sobniowie, przy ul. Żniwnej. Stan formalno-prawny składowiska jest uregulowany, miasto Jasło posiada pozwolenie na użytkowanie składowiska odpadów.

Powierzchnia całkowita składowiska wynosi 6,84 ha, a powierzchnia składowania 4,5 ha. Składowisko przyjmuje odpady inne niż niebezpieczne i obojętne (typ składowiska IN). W 2001 roku na składowisko komunalne dostarczono ogółem 14565,8 ton odpadów. Są to nie segregowane odpady komunalne, odpady z czyszczenia placów i ulic, nie segregowane odpady podobne do komunalnych, odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów, skratki z oczyszczalni ścieków, ustabilizowane osady z oczyszczalni ścieków w Jaśle oraz odpady z zakładów przemysłowych. Oprócz odpadów z obszaru miasta Jasła, które w 2002 roku stanowiły 89% ogółu przyjętych odpadów, na składowisku zdeponowano odpady komunalne z terenów gmin: Dębowiec, Jasło, Kołaczyce, Krempna, Nowy Żmigród, Skołyszyn i Tarnowiec.

Dostarczone na składowisko odpady są ważone, składowane na działce objętej pozwoleniem na użytkowanie, a następnie za pomocą sprzętu mechanicznego (spychacz, kompaktor) przemieszczane na miejsce ich docelowego składowania. Szacuje się, że wg stanu na koniec 2002 roku zgromadzono na składowisku komunalnym 182905,9 ton odpadów komunalnych stałych. W świetle obowiązujących aktualnie przepisów z zakresu ochrony środowiska przed odpadami składowisko komunalne w Jaśle oceniono jako przeznaczone do wstrzymania działalności i rekultywacji.

Ocenia się, że na obszarach gmin powiatu jasielskiego w 2002 roku łącznie wytworzono 17479,8 ton odpadów komunalnych, tj. o 1,3% mniej niż w 2001 roku.

GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI W POWIECIE JASIELSKIM W 2002 ROKU

OBJAŚNIENIA

- składowisko komunalne
- ilość odpadów komunalnych w tonach nagromadzonych na składowisku w Jasle
- ilość wywiezionych na składowiska odpadów w tonach
- Krempna gminy, z których odpady zdeponowano na składowiskach zlokalizowanych poza powiatem jasielskim
- Kołaczyce gminy, z których odpady odbierane są przez podmioty gospodarcze posiadające zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów
- Jasło gminy, z których odpady zdeponowano na składowisku w Jasle
- kierunek przemieszczania odpadów
- granice miasta
- granice gmin
- granica powiatu
- granica państwa

Rys. 8

Jednym z zadań gmin w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi jest stworzenie warunków do selektywnej zbiórki, segregowania i oddzielnego składowania odpadów przydatnych do wykorzystania. Z danych otrzymanych z gmin powiatu jasielskiego wynika, że w 2002 roku jedynie miasto Jasło oraz gminy Dębowiec, Kołaczyce, Krempna, Nowy Żmigród, Osiek Jasielski prowadziły segregację odpadów komunalnych, która obejmuje głównie stłuczkę szklaną, makulaturę, złom i tworzywa sztuczne. W 2002 roku gmina Jasło wprowadziła segregację szkła, natomiast pozostałe gminy nie stworzyły warunków do prowadzenia selektywnej zbiórki, segregowania i oddzielnego składowania odpadów przydatnych do wykorzystania.

Ogólne zasady selektywnej zbiórki przewidują kilka rozwiązań punktów gromadzenia odpadów, np.:

- kontenery ustawione „w sąsiedztwie” - zlokalizowane w newralgicznych punktach, np. przy sklepach, szkołach lub centralnych punktach osiedli mieszkaniowych (są to pojemniki na szkło i tworzywa sztuczne) – taką formę zbiórki odpadów zastosowano np. w gminie Krempna,
- „u źródła” – jest to system, który wymaga dużej ilości pojemników lub worków foliowych, pojazdów oraz świadomości i dyscypliny społecznej. Ilość ustawionych pojemników lub worków foliowych na posesji uzależniona jest od ilości i rodzajów odzyskiwanych surowców. Tę formę zbiórki odpadów wdrożono w gminach: Nowy Żmigród, Dębowiec, Kołaczyce i Osiek Jasielski. Surowce wtórne odbierane są wydzielonym transportem i kierowane bezpośrednio do zakładów wykorzystania lub przetwórstwa surowców wtórnych bądź wywożone na składowisko komunalne z pozostałą masą odpadów,
- centralne punkty selektywnego gromadzenia – najczęściej stosowane w większych w miastach. Stanowią je miejsca ogrodzone, nadzorowane, wyposażone co najmniej w 4 kontenery obsługujące osiedla mieszkaniowe. Tę formę zbiórki odpadów stosuje się na obszarze miasta Jasła.

Nadal na obszarze powiatu jasielskiego problemem pozostają „dzikie” składowiska odpadów. Są one sukcesywnie likwidowane, jak miało to miejsce np. w gminach Dębowiec, Nowy Żmigród oraz w Jasle. W 2002 roku istnienie nielegalnych składowisk odpadów zarejestrowano na terenie 2 gmin, tj. miasta Jasła oraz gminy Jasło. „Dzikie składowiska” są likwidowane na bieżąco.

7.2 Odpady przemysłowe

Pozyskiwanie danych niezbędnych do oceny gospodarki odpadami przemysłowymi prowadzone jest na podstawie ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz.U.Nr 62 z 2001r., poz. 627 z późn. zmianami) oraz na podstawie ustawy o odpadach (Dz.U.Nr 62 z 2001r., poz. 628 z późn. zmianami) wraz z rozporządzeniami wykonawczymi do tej ustawy, dotyczącymi ewidencji odpadów.

W 2002 roku w powiecie jasielskim monitoring odpadów przemysłowych obejmował 32 podmioty, których działalność związana jest z powstawaniem odpadów przemysłowych, z czego 24 podmioty zlokalizowane są na terenie miasta Jasła.

Ogółem w powiecie jasielskim w 2002 roku wytworzono 46364,5 ton odpadów przemysłowych, co stanowi 72,6% łącznej ilości odpadów komunalnych i przemysłowych. W stosunku do 2001 roku ilość wytworzonych odpadów przemysłowych zmniejszyła się o 0,9%.

Gospodarkę odpadami przemysłowymi charakteryzuje znaczna przewaga gospodarczego ich wykorzystania i niewielka ilość odpadów składowanych w środowisku. Z wytworzonej ilości odpadów przemysłowych odzyskano 89,1%, unieszkodliwiono (głównie termicznie) 3,9% i zaledwie 2,8% składowano. Pozostała ilość to odpady magazynowane na terenie zakładów do momentu ich wykorzystania lub unieszkodliwienia.

Około 97% ilości odpadów przemysłowych wytworzone zostało przez zakłady położone w Jaśle, pozostałe 3% przypada na gminy: Jasło, Skołyszyn, Tarnowiec.

Największe ilości wytworzonych odpadów w powiecie jasielskim według grup to:

- odpady przemysłu owocowo-warzywnego – magazynowane na zakładowym składowisku oraz częściowo wykorzystywane gospodarczo,
- popioły lotne i żużle - wykorzystywane w całości między innymi do celów budowlanych, rekultywacji terenu,
- odpady i złomy metaliczne oraz stopy metali – wykorzystywane gospodarczo w całości.
- odpady z rzeźni i przemysłu mięsnego - prawie w całości dostarczane do zakładów utylizacyjnych,
- osady pofermentacyjne z oczyszczalni ścieków - wykorzystywane m.in. do niwelacji terenu, rekultywacji wysypisk,

Do największych wytwórców najbardziej znaczących odpadów przemysłowych należą:

- Zakłady Przemysłu Owocowo-Warzywnego „Pektowin” Sp. z o.o. w Jaśle,
- Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Jaśle.
- Zakłady Tworzyw Sztucznych „Gamrat” S.A. w Jaśle,
- „Carbon Black Polska” Sp. z o.o. w Jaśle,
- „Jasan” Spółka z o.o. w Jaśle,
- BALTIC WOOD S.A. w Jaśle,

Na terenie Rafinerii „Jasło” S.A. znajduje się Zakładowa Spalarnia Odpadów Stałych. W 2002 roku w spalarni odpadów unieszkodliwiono termicznie łącznie 1443 ton odpadów przemysłowych.

Dwa zakłady jasielskie - Rafineria „Jasło” S.A. oraz Zakłady Tworzyw Sztucznych „Gamrat” S.A. posiadają zakładowe składowiska odpadów przemysłowych.

Składowisko odpadów przemysłowych Rafinerii Jasło SA w Jaśle spełnia wymogi określone w przepisach dotyczących ochrony środowiska. W listopadzie 2001 roku rozpoczęto składowanie odpadów przemysłowych w nowej kwaterze. Uszczelnienie dna i skarp kwatery stanowi geomembrana HDPE oraz geowłóknina DEPOTEX 815R. Dno kwatery wysypane jest warstwą filtracyjną odpowiednio

ukształtowaną, zaś skarpy wyłożono warstwą okrywową ziemi. W nowej kwaterze do końca 2002 roku zgromadzono 593,6 ton odpadów przemysłowych. Zakład posiada decyzję zatwierdzającą instrukcję eksploatacji składowiska wydaną przez Wojewodę Podkarpackiego z dnia 31.12.2002r. znak: Ś-IV-6623/1/21/7/02

Dla obserwacji wpływu składowiska na jakość wód podziemnych wokół zrehabilitowanego składowiska oraz nowo wybudowanej kwatery rozmieszczono 15 piezometrów. Wyniki badań w roku 2002 zaprezentowano w dziale „Jakość wód podziemnych” niniejszego opracowania.

Składowisko odpadów przemysłowych Zakładów Tworzyw Sztucznych „Gamrat” S.A. zlokalizowane jest na terenie zakładu i w myśl przepisów art. 33 ustawy o odpadach przeznaczone jest do modernizacji. Eksploatacja składowiska prowadzona jest od 1987 roku, stan formalno-prawny jest uregulowany. Pojemność składowiska wynosi 20000 m³, a powierzchnia około 0,3 ha. W 2002 roku zdeponowano na składowisku 133,4 tony odpadów, w tym 118,4 ton tworzyw sztucznych i 15 ton odpadów stałych z filtracji. Na koniec 2002 roku wg danych zakładu stan nagromadzenia odpadów na składowisku wynosił 4500 ton. Zakład planuje rozbudowę istniejącego składowiska o nowe kwatery. Wyniki badań wód podziemnych w rejonie składowiska w roku 2002 zaprezentowano w dziale „Jakość wód podziemnych” niniejszego opracowania.

Wśród odpadów przemysłowych ważną grupę stanowią odpady niebezpieczne. Na terenie powiatu jasielskiego w 2002 roku wytworzono ich 2268,3 ton, co stanowi 4,9 % ogólnej masy wytworzonych w powiecie odpadów przemysłowych. Gospodarka odpadami niebezpiecznymi przedstawiała się następująco:

- 17,1% wytworzonej ilości poddano odzyskowi,
- 63 % unieszkodliwiono,
- pozostałą ilość odpadów magazynowano na terenach zakładów.

Głównym źródłem odpadów niebezpiecznych w powiecie jest przemysł chemiczny reprezentowany przez Rafinerię „Jasło” S.A. oraz spółki wyodrębnione z jej struktur. Ważną grupę stanowią również odpady niebezpieczne pochodzące z działalności służb medycznych, których zbieranie i składowanie podlega specjalnym przepisom ze względu na zapobieganie infekcji.

Pod względem ilości wytworzonych odpadów niebezpiecznych dominującą grupę stanowiły odpady pochodzące z działalności gospodarczej prowadzonej przez następujące podmioty:

- Ø Rafineria „Jasło” S.A. w Jasle – wytwarza 55,3 % z ogólnej ilości odpadów niebezpiecznych; są to zużyte materiały filtracyjne (np. ility, gliny) oraz osady z dna zbiorników produktów naftowych utylizowane termicznie w spalaczu odpadów, a także odpady stałe z oczyszczania spalin magazynowane na terenie zakładu,
- Ø „Parafiny” Rafineria Jasło Sp. z o.o. w Jasle – wytwarza 22,3 % z ogólnej ilości odpadów niebezpiecznych; są to zużyte materiały filtracyjne oraz osady z dna zbiorników produktów naftowych w 98% utylizowane termicznie w spalaczu odpadów, a w 2 % poddawane odzyskowi,

- Ø „Chrom Styl” S.A. w Jaśle - wytwarza 7,7% z ogólnej ilości odpadów niebezpiecznych; są to osady nie zawierające cyjanków, a zawierające chrom unieszkodliwiane przez Firmę Usługowo-Handlową Sp. z o.o. „EKO-TOP” w Rzeszowie,
- Ø Rafineria Jasło SPED-KOL SP. z o.o. – wytwarza 4,7% z ogólnej ilości odpadów niebezpiecznych; są to ciekłe odpady z czyszczenia cystern przekazywane do Rafinerii „Jasło” SA.,
- Ø Szpital Specjalistyczny w Jaśle – wytwarza 2,5% z ogólnej ilości odpadów niebezpiecznych; są to odpady medyczne, których część unieszkodliwiono termicznie w zakładowym utylizatorze i część przekazano do odzysku specjalistycznej firmie „MOBRUK” z Korzennej.

Pozostałe rodzaje odpadów niebezpiecznych wytwarzane są w znacznie mniejszych ilościach niż wymienione i są to m.in.: oleje hydrauliczne, smary, tłuszcze i mieszaniny olejów z oczyszczania ścieków, baterie i akumulatory ołowiowe, odpady z czyszczenia cystern kolejowych i samochodowych przewożących ropę naftową lub jej produktów.

III. DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCYJNA NA TERENIE POWIATU JASIELSKIEGO

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działają na podstawie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz innych ustaw z zakresu ochrony środowiska. Główny Inspektor Ochrony Środowiska, kierujący działalnością Inspekcji Ochrony Środowiska jest centralnym organem administracji rządowej – powoływanym i odwoływanym przez Prezesa Rady Ministrów. Główny Inspektor Ochrony Środowiska przy pomocy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz wojewodowie przy pomocy wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, jako kierowników wojewódzkich inspekcji ochrony środowiska, wchodzących w skład zespolonej administracji wojewódzkiej wykonują zadania Inspekcji.

Podstawowe zadania Inspekcji Ochrony Środowiska to: kontrola przestrzegania przepisów o ochronie środowiska, badanie stanu środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz przeciwdziałanie poważnym awariom.

System kontroli i wymuszania prawa oparty jest na planowanym podejściu do kontroli podmiotów korzystających ze środowiska. Inspekcja Ochrony Środowiska przeprowadza co roku szereg cykli kontrolnych obejmujących poszczególne branże lub grupy zakładów.

Na terenie powiatu jasielskiego w ewidencji podmiotów podlegających kontroli Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie – Delegatury w Jaśle znajduje się 159 zakładów. W 2002 roku przeprowadzono 84 kontrole w 57 niżej wymienionych jednostkach:

1. Rafineria JASŁO S.A. w Jaśle
2. Zakłady Tworzyw Sztucznych GAMRAT Spółka Akcyjna w Jaśle

3. TOP – STYL S.A. w Jaśle
4. BALTIC WOOD S.A. w Jaśle
5. CHROM STYL S.A. w Jaśle
6. Jasan Sp. z o.o. w Jaśle
7. Naftobudowa Sp. z o.o. w Jaśle
8. Carbon Black Polska Sp. z o.o. w Jaśle
9. Szpital Specjalistyczny w Jaśle
10. Zajazd Pod Gole szem, Usługi Hotelarskie w Jaśle
11. Firma Carlson i Piechocki Sp. J. Ramy i Akcesoria w Jaśle
12. Produkcyjno – Handlowa Spółdzielnia Pracy w Jaśle
13. Spółdzielnia Pracy Zjednoczenie w Jaśle
14. Zakłady Przemysłu Owocowo – Warzywnego Pektowin w Jaśle
15. Firma „ALEK” M. Pięta w Jaśle
16. MPM M. Kokoczka, M. Prucnal Sp. J. w Jaśle
17. Ahold Polska Sp. z o.o. w Krakowie – Supermarket Albert w Jaśle
18. Jeronimo Martines Dystrybucja Sp. z o.o. w Poznaniu, Biedronka nr 1147 w Jaśle
19. Firma Transport Towarowy w Jaśle
20. Huta Szkła Sp. z o.o. w Jaśle
21. Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe S.C. Cegielnia w Jaśle
22. Urząd Gminy w Jaśle
23. CST Sp. z o.o. zs. Szczecinek – Zakład Produkcyjny Drzwi w Jaśle
24. Zakład Masarski TRIO w Jaśle
25. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Jaśle
26. JASCHEM Rafineria Jasło w Jaśle
27. Firma „BIK” S.A. w Jaśle
28. Fabryka Styropianu ARBET Sp. J. w Koszalinie Oddział w Jaśle
29. Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowe Gran – Pik w Brzozowie ZPC „LIWOCZ” w Jaśle
30. Firma Handlowo - Usługowa JUDYTA w Gorlicach Filia w Jaśle
31. Firma Usługowo – Handlowa AUTO – SERVICE J. Orliński w Jaśle
32. Inco – Veritas S.A. Oddział w Tarnowcu Huta Szkła Tarnowiec
33. Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Skołyszynie
34. Zakład Przetwórstwa Mleka A,B,E,Z Adamik w Osieku Jasielskim
35. Zakład Ubojowo – Masarski B i P Czajka w Dębowcu
36. Zakład Produkcyjno – Handlowy KUCHCIK Sp. J. w Zarzeczcu
37. Spółdzielnia Produkcyjno – Handlowa BESTA S.C. w Krempnej
38. Firma Handlowo – Usługowa BOGI w Rzeszowie – Zakład Ściernic nr 1 w Skołyszynie
39. Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe Mleczarnia w Nowym Żmigrodzie
40. Zakład Przemysłu Mięsnego KONSPEKT Sp. J. w Skołyszynie
41. Zakłady Metalowe ERKO Sp. J. w Czeluśnicy
42. ENERGOPAL Produkty Naftowe Sp. J. w Kołaczycach
43. Zakład Ceramiki Budowlanej Cegielnia w Bieździadce
44. Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszywa ŻWIRGEO S.A. w Trzciniicy
45. Zakład Produkcyjno – Handlowy Stolarstwa i Tokarstwa w Drzewie w Łajscach

46. PGNiG W-wa Oddział Sanocki Zakład Górnictwa Nafty i Gazu w Sanoku – Kopalnia w Foluszu
47. Dom Pomocy Społecznej w Foluszu
48. Zakłady Mięsne SP. J. w Nowym Żmigrodzie
49. Wyroby Cukiernicze KEKS w Sławęcinie
50. Gminna Spółdzielnia „SCH” w Nowym Żmigrodzie
51. Spółdzielnia Usług Wodno – Kanalizacyjnych Produkcji Rolnej i Handlu „ROLWOD” w Skołyszynie
52. Zakład Przemysłu Owocowo Warzywnego VORTUMNUS Sp. z o.o. w Lisowie
53. Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe CENTRUM Sp. z o.o. w Nowym Sączu – Zakład nr 2 w Skołyszynie
54. Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszywa i Usług Geologicznych KRUSZGEO S.A. w Rzeszowie Zakład Eksploatacji Kruszywa we Wróblowej
55. Fabryka Armatur „JAFAR” S.A. w Jaśle Zakład nr 1 w Skołyszynie
56. Zakład Gospodarki Komunalnej w Kołaczycach
57. Firma Produkcyjno – Usługowa PAK – SKÓR w Siepietnicy

W związku z naruszeniem wymagań ochrony środowiska wymierzono w 2002r.:

- pięć kar biegnących za odprowadzanie ścieków z przekroczeniem warunków określonych w pozwoleniu wodno-prawnym (Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Skołyszynie, Inco – Veritas S.A. Oddział w Tarnowcu Huta Szkła Tarnowiec, Urząd Gminy w Jaśle, Zakład Przemysłu Owocowo Warzywnego VORTUMNUS Sp. z o.o. w Lisowie),
- cztery kary biegnące za przekroczenie dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza (CHROM STYL S.A. w Jaśle, Huta Szkła Sp. z o.o. w Jaśle, Rafineria JASŁO S.A. w Jaśle, Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Jaśle),
- dwie za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu przenikającego do środowiska (Jasan Sp. z o.o. w Jaśle, Zakłady Tworzyw Sztucznych GAMRAT Spółka Akcyjna w Jaśle),
- jedną karę pieniężną biegnącą za magazynowanie odpadów (Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Jaśle).

Do 19 podmiotów skierowano zarządzenia pokontrolne w związku z nieprzestrzeganiem wymogów ochrony środowiska.

W 2002r. ilość przeprowadzonych kontroli na terenie powiatu jasielskiego była mniejsza o 12 w porównaniu do roku 2001. Wzrosła natomiast ilość wymierzonych kar jednostkowych. Za nieprzestrzeganie wymagań ochrony środowiska w 2001 roku wymierzono 6 kar pieniężnych, a w 2002r. wymierzono 12.

Działając na podstawie art. 8a ust.2 ustawy z dnia 20 lipca 1991r. o Inspekcji Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie – Delegatura w Jaśle przesłała w styczniu 2003r. do Zarządu Powiatu Jasielskiego „Informację o wynikach kontroli przeprowadzonych w 2002r. przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie – Delegaturę w Jaśle w obiektach o podstawowym znaczeniu dla powiatu jasielskiego i tworzących go gmin”.

W roku 2002 podstawowe kierunki działalności kontrolnej wynikały z realizacji zadań ustawowych, decentralizacji kompetencji w ochronie środowiska oraz wejścia w życie nowych ustaw. Nadrzędnym celem działalności kontrolnej była dalsza poprawa stanu środowiska. Kontrole poszczególnych podmiotów gospodarczych i jednostek organizacyjnych realizowane były kompleksowo według następujących ściśle określonych celów:

1. Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym

Na terenie powiatu jasielskiego na liście potencjalnych sprawców poważnych awarii przemysłowych umieszczone są dwa zakłady: Rafineria Jasło S. A w Jaśle oraz Zakłady Tworzyw Sztucznych GAMRAT Spółka Akcyjna w Jaśle. Na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. z 2002 Nr 58, poz. 535) Rafineria JASŁO S.A. w Jaśle zaliczona została do zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, a Zakłady Tworzyw Sztucznych GAMRAT S.A. w Jaśle zaliczone zostały do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Zakłady te złożyły zgłoszenia kwalifikacyjne właściwym organom Państwowej Straży Pożarnej oraz opracowały programy zapobiegania awariom. W przedstawionych programach podmioty określiły między innymi prawdopodobieństwo zagrożenia awarią przemysłową, zasady zapobiegania oraz zwalczania skutków awarii przemysłowej, sposób ograniczenia skutków awarii przemysłowej dla ludzi i środowiska w przypadku jej zaistnienia.

Informacja o wynikach kontroli przeprowadzonych w ww. zakładach zawarta jest w „Informacji o wynikach kontroli przeprowadzonych w 2002r. przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie – Delegaturę w Jaśle w obiektach o podstawowym znaczeniu dla powiatu jasielskiego i tworzących go gmin” przesłanej do Zarządu Powiatu Jasielskiego w styczniu 2003r.

2. Ograniczenie uciążliwości zakładów o podstawowym znaczeniu w skali województwa podkarpackiego

Kontrolą objęte były jednostki organizacyjne których wykaz ustalono w oparciu o kryteria Dyrektywy IPPC , zestawienie przedsięwzięć dla których Wojewoda Podkarpacki jest właściwy do wydawania decyzji administracyjnych oraz uwarunkowania ekologiczne wynikające ze specyfikacji regionu. Na terenie powiatu jasielskiego wyodrębniono 14 takich jednostek, tj.:

1. Rafineria JASŁO S.A. w Jaśle
2. Huta Szkła Sp. z o.o. w Jaśle
3. Carbon Black Polska Sp. z o.o. w Jaśle
4. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Jaśle
5. CHROM STYL S.A. w Jaśle
6. BALTIC WOOD S.A. w Jaśle
7. Zakłady Tworzyw Sztucznych GAMRAT Spółka Akcyjna w Jaśle
8. Szpital Specjalistyczny w Jaśle
9. Miejski Zakład Gospodarki Odpadami w Jaśle

10. Kronoplus Sp. z o.o. w Jaśle
11. Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe S.C. Cegielnia w Żółkowie
12. Zakład Ceramiki Budowlanej w Bieździadce
13. Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszywa i Usług Geologicznych „KRUSZGEO” S.A. w Rzeszowie – Zakład Eksploatacji Kruszywa w Ujeździe
14. Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszywa i Usług Geologicznych „KRUSZGEO” S.A. w Rzeszowie – Odkrywkowy Zakład Górniczy i Przeróbczy w Błażkowej, Złoże Brzyska

Spośród wymienionych zakładów kontrolą w 2002r. objęto 9 jednostek. Jedynie w BALTIC WOOD S.A. w Jaśle nie stwierdzono naruszenia przepisów z zakresu ochrony środowiska. CHROM STYL S.A. w Jaśle, Hucie Szkła Sp. z o.o. w Jaśle, Rafinerii JASŁO S.A. w Jaśle, Miejskiemu Przedsiębiorstwu Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Jaśle wymierzono kary biegnące za przekroczenie dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza. Zaniedbania z zakresu objętego kontrolą polegały również na braku pozwoleń na pobór wody, odprowadzanie ścieków, przekroczeniu dopuszczalnej ilości wytwarzanych odpadów, braku pozwolenia na wprowadzanie pyłów i gazów do powietrza, jak również nie prowadzeniu ewidencji wytwarzanych odpadów.

Informacja o wynikach kontroli przeprowadzonych w zakładach wymienionych pod pozycjami 1, 3, 4, 5, 7 zawarta jest w „Informacji o wynikach kontroli przeprowadzonych w 2002r. przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie – Delegaturę w Jaśle w obiektach o podstawowym znaczeniu dla powiatu jasielskiego i tworzących go gmin” przesłanej do Zarządu Powiatu Jasielskiego w styczniu 2003r.

3. Ocena realizacji obowiązków wynikających z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach

W ramach tego celu sprawdzana była m. in. realizacja przez użytkowników środowiska zapisów ustawy dotyczących :

- eksploatacji składowisk odpadów,
- odzysku odpadów,
- obowiązku posiadaczy odpadów.

Najczęściej spotykane w 57 skontrolowanych podmiotach gospodarczych nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami to:

- nie prowadzenie ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów (22 przypadki),
- nie przedłożenie informacji o wytworzonych odpadach, oraz o sposobach gospodarowania nimi (15 przypadków),
- nie posiadanie decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi (14 przypadków).

Na terenie powiatu jasielskiego znajdują się trzy składowiska odpadów:

- składowisko odpadów komunalnych w Jaśle-Sobniowie, przy ul. Żniwnej eksploatowane przez Miejski Zakład Gospodarki Odpadami w Jaśle,
- zakładowe składowisko odpadów przemysłowych Rafinerii JASŁO S.A. w Jaśle,

•składowisko odpadów innych niż niebezpieczne Zakładów Tworzyw Sztucznych GAMRAT S.A. w Jaśle.

W 2002r. Delegatura w Jaśle dokonała oceny eksploatowanych składowisk odpadów. Stwierdzono, że na terenie powiatu jasielskiego jedynie zakładowe składowisko odpadów przemysłowych Rafinerii „JASŁO” S.A. w Jaśle spełnia wymagania ochrony środowiska.

Na terenie powiatu jasielskiego funkcjonują dwa spalacze odpadów:

- spalacz odpadów Rafinerii JASŁO S.A. w Jaśle służący do unieszkodliwiania odpadów przemysłowych,
- utyliczator odpadów szpitalnych Szpitala Specjalistycznego w Jaśle.

Na podstawie przeprowadzonych w 2002r. badań i analizy wyników nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza ze spalacza Rafinerii JASŁO w stosunku do wielkości określonej w decyzji Wojewody Podkarpackiego ustalającej dopuszczalne do wprowadzania do powietrza rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających.

W 2002r. nie przeprowadzono pomiarów emisji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza z emitora utyliczatora odpadów szpitalnych Szpitala Specjalistycznego w Jaśle z uwagi na niskie prędkości przepływu gazów odlotowych w przekroju pomiarowym. O wynikach kontroli poinformowano Zarząd Powiatu Jasielskiego oraz Dyrektora Szpitala Specjalistycznego w Jaśle.

4. Ocena realizacji obowiązków wynikających z ustawy o odpadach opakowaniowych

Kontrolą objęte były duże obiekty handlowe .W czasie kontroli szczególna uwaga zwrócona była na następujące zagadnienia:

- odzysk surowców wtórnych , w tym selektywne gromadzenie odpadów,
- gospodarcze wykorzystanie odpadów.

W ramach ww. celu skontrolowano:

- MPM M. Kokoczka i M. Prucnal Sp. J. w Jaśle,
- Jeronomo Martines Dystrybucja Sp. z o.o. w Poznaniu, Biedronka nr 1147 w Jaśle,
- AHOLD Polska Sp. z o.o. w Krakowie Super-Market Albert w Jaśle.

Podczas kontroli Super Marketu Albert w Jaśle stwierdzono, że nie zgłoszono Marszałkowi województwa faktu wprowadzenia na rynek krajowy produktów w opakowaniach. Spółka nie posiadała uregulowanego stan formalno – prawny w zakresie gospodarki odpadami. Zarządzeniem pokontrolnym zobowiązano Spółkę do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Kontrola MPM M. Kokoczka i M. Prucnal Sp.J. w Jaśle wykazała, że Spółka posiada nieregulowany stan formalnoprawny z zakresu gospodarki odpadami. Właściciele Spółki zarządzeniem pokontrolnym zobowiązano do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Spółka przesłała pisemną informację dotyczącą realizacji w/w zarządzenia.

Podczas kontroli Jeronimo Martines Dystrybucja Sp. z o.o. w Poznaniu, Biedronka nr 1147 w Jaśle nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie objętym kontrolą.

5. Ocena wypełnienia wymagań ochrony środowiska przez zakłady przetwórstwa mięsnego i przetwórstwa mleka w województwie podkarpackim

W ramach niniejszego cyklu w 2002r. skontrolowano 5 podmiotów gospodarczych. W trakcie kontroli stwierdzono, że Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe Mleczarnia w Nowym Żmigrodzie nie posiadała decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi oraz pozwolenia na pobór wody ze studni kopanej, a Zakład Przemysłu Mięsnego KONSPEKT Sp. J. w Skołyszynie nie prowadził ewidencji ilościowej i jakościowej wytwarzanych odpadów. W trzech pozostałych jednostkach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie objętym kontrolą.

Podczas przeprowadzonych kontroli w zakresie ochrony środowiska w 2002 roku stwierdzono, że realizowane są inwestycje proekologiczne, których eksploatacja wpłynie na poprawę jakości wód i powietrza. Na poprawę jakości środowiska wpłynęła realizacja następujących przedsięwzięć w niżej wymienionych jednostkach:

Huta Szkła w Jaśle Sp. z o.o.

Dwa piece do wytopu szkła kolorowego nr 3 i 4 zostały wyposażone w workowy filtr pulsacyjny o powierzchni filtrowania 140 m². Przed zamontowaniem filtra gazy odlotowe z procesu spalania gazu ziemnego oraz topienia masy szklanej odprowadzane były bezpośrednio do powietrza. Zamontowanie filtra pozwoliło na ograniczenie emisji pyłu i zawartych w nim metali do powietrza.

Zakład Masarski TRIO Sp. j. w Jaśle

Gazy odlotowe z komór tradycyjnego wędzenia oraz komór wędzarniczych ATMOS odprowadzane były oddzielnymi emitorami o niewielkiej wysokości. Mieszkańcy sąsiedniej zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej zgłaszali sygnały o występowaniu uciążliwości powodowanej zadymianiem ich posesji. Poszczególne emitory zostały podłączone do trzech emitorów o wysokości 15m. Skolektorowanie emitorów wpłynęło na zmniejszenie uciążliwości Zakładu dla otaczającego środowiska.

Fabryka Armatur JAFAR S.A. w Jaśle – Zakład nr 1 w Skołyszynie.

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych uzyskano w wyniku modernizacji kotłowni polegającej na likwidacji kotłów węglowych i zainstalowaniu kotła gazowego do ogrzewania pomieszczeń administracyjnych oraz nagrzewnic i promienników gazowych do ogrzewania hal produkcyjnych.

Zakłady Przemysłu Owocowo-Warzywnego PEKTOWIN Sp. z o.o. w Jaśle

W 2002 roku została zlikwidowana amoniakalna instalacja chłodnicza. Z instalacji usunięto ok. 3,4m³ skroplonego amoniaku. Uzyskaną wodę amoniakalną w całości zużyto w procesie technologicznym do podwyższenia pH wody stosowanej przy produkcji pektyny.

Rafineria JASŁO S.A. w Jaśle

Przeprowadzono modernizację instalacji do produkcji asfaltów polegającą na przebudowie instalacji oksydacji periodycznej oraz budowie linii do oksydacji ciągłej oraz wytwórni emulsji asfaltowych. W ramach zadania wyeliminowano piece do ogrzewania oksydatorów poprzez zamontowanie wspólnego pieca o mocy 1,5 MW opalanego olejem opałowym oraz zmodernizowano instalację do katalitycznego dopalania gazów poreakcyjnych. Ponadto zmodernizowano stanowisko do rozładunku surowców z cystern kolejowych poprzez wyposażenie go w tacę przeciwozlewcą wykonaną z płyt KARO zabezpieczającą przed przedostaniem się substancji ropopochodnych do ziemi.

Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Jaśle

Osady ściekowe po fermentacji w wydzielonych komorach fermentacyjnych odwodnione na prasie filtracyjnej składane były na terenie starorzecza Wisłoki bezpośrednio na gruncie bez zabezpieczeń przed przedostaniem się odcieków do ziemi. Obecnie osady bezpośrednio po odwodnieniu wywożone są do Przedsiębiorstwa Rekultywacji Terenów Górniczych „Jeziórko” w Tarnobrzegu Oddziału Rekultywacji w Jeziórku w celu wykorzystania ich do rekultywacji terenów górniczych. Równocześnie rozpoczęto prace związane z odzyskiem substancji z osadów ściekowych poprzez uprawę na ich bazie wierzby energetycznej.

Dom Pomocy Społecznej w Foluszu.

Dom Pomocy Społecznej rozbudował i zmodernizował istniejącą oczyszczalnię ścieków. Na podstawie analizy wyników przeprowadzonych badań fizyko-chemicznych stwierdzono, że modernizacja przedmiotowej oczyszczalni znacząco wpłynęła na poprawienie jakości odprowadzanych ścieków do rzeki Kłopotnicy oraz, że warunki pozwolenia wodnoprawnego są dotrzymywane.

Zakłady Tworzyw Sztucznych GAMRAT S.A. w Jaśle.

We wrześniu 2001 roku przeprowadzono w Spółce kontrolę w zakresie ochrony środowiska, w trakcie której dokonano pomiarów hałasu emitowanego do środowiska. Na podstawie wyników pomiarów stwierdzono, że przekroczony został dopuszczalny poziom hałasu przenikającego do środowiska, określony w decyzji Wojewody Krośnieńskiego o 8,8 dB w porze nocy i 5,8 dB w porze dnia. W celu ograniczenia emisji hałasu do środowiska Spółka zrealizowała inwestycję pn. „Modernizacja wentylacji wyciągowej w Zakładzie Wykładzin”, która polegała na :

- zastosowaniu wentylatorów o mniejszej katalogowej głośności o 20 dB w stosunku do wcześniej eksploatowanych,
- zastosowaniu mniejszej ilości wentylatorów wyciągowych,

- posadowieniu wentylatorów na poziomie terenu, co umożliwi skuteczniejsze ich ekranowanie poprzez pas zieleni izolacyjnej (drzewa i krzewy).

JASAN Sp. z o.o. w Jaśle.

Spółka podjęła działania mające na celu obniżenie poziomu hałasu przenikającego do środowiska. Zrealizowała następujące przedsięwzięcia :

- od strony budynków mieszkalnych wykonano ekran tłumiący hałas składający się z ogrodzenia betonowego szczelnego do wysokości 2 m z zadaszeniem od strony kontenerów chłodniczych do wysokości 4 m – całość wyłożono matą wygłuszającą,
- inaczej usytuowano kontener, który był źródłem hałasu, zmniejszając przez to uciążliwość powodowaną hałasem dla okolicznych budynków mieszkalnych,
- nad agregatem wykonano zadaszenie z ekranem tłumiącym z maty wygłuszającej,
- wprowadzono zmiany w procesie technologicznym umożliwiające wyłączenie porą nocną agregatów chłodniczych nr 432032 i chłodni składowej nr 2,
- wymieniono przestarzałe agregaty chłodnicze na nowe o niskiej mocy akustycznej,
- przeprowadzono modernizację i remonty istniejących agregatów chłodniczych, mających znaczny wpływ na poziom hałasu.

Kontrola sprawdzająca wraz z pomiarami hałasu przeprowadzona w sierpniu 2002 roku wykazała, że w wyniku podjętych działań ograniczona została emisja hałasu do środowiska – hałas emitowany z terenu Spółki jest nierozróżnialny z tłem.

Wskazany wyżej zakres przedmiotowy czynności realizowanych w latach poprzednich przez Inspekcję Ochrony Środowiska jest aktualny również dla roku 2003. Główne kierunki działania dla Inspekcji zakreślają bowiem przepisy prawne o jakich była wyżej mowa. Przepisy te stanowią główny trzon przepisów regulujących stan organizacji i funkcjonowania Inspekcji Ochrony Środowiska oraz określają najistotniejsze elementy środowiska podlegające ochronie prawnej. Ten fakt znajdzie odzwierciedlenie w planowanych na rok 2003 czynnościach kontrolnych.

W 2003 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie Delegatura w Jaśle będzie realizowała kontrole według następujących celów:

1. Ocena stopnia przygotowania podmiotów do uzyskania pozwolenia zintegrowanego.
2. Nadzór nad wdrażaniem nowych zasad przeciwdziałania poważnym awariom w zakładach o dużym i zwiększonym ryzyku ich wystąpienia.
3. Ocena przestrzegania wymogów ochrony środowiska w zakresie gospodarowania olejami odpadowymi.
4. Ocena przestrzegania warunków decyzji GIOŚ zezwalających na import odzieży używanej.
5. Ocena przestrzegania wymogów dotyczących transportu odpadów, w tym niebezpiecznych.
6. Sprawdzenie efektów działań przedsiębiorców w zakresie postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska – azbest i PCB.

7. Ocena wypełniania przez wytypowane podmioty wymogów ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i depozytowej.
8. Sprawdzenie przestrzegania wymagań ochrony środowiska przez wybrane supermarkety.
9. Ocena zagrożeń stwarzanych przez nieczynne składowiska odpadów.
10. Eliminowanie nielegalnego korzystania ze środowiska przez przedsiębiorców.
11. Sprawdzenie wypełniania wymagań ochrony środowiska przez zarządzających składowiskami odpadów.
12. Inwentaryzacja punktowych źródeł zanieczyszczeń wód powierzchniowych związkami azotu.

Opracowała: *mgr inż. Jolanta Nawrot*
Współpraca: *mgr inż. Ewa Czaderna*
mgr inż. Marek Boczar